

Poštnina plačana v gotovini.



XLV. tečaj.

9-10. zvezek.

Časopis
za naše verno ljudstvo
zlasti
za ude tretjega reda.

S privoljenjem cerkvenih!
in redovnih oblasti izdaja!
TRETJI RED.

V Ljubljani 1928.

Tiskarna J. Blasnika nasled.
v Ljubljani.

Vsebina 9.—10. zvezka.

	Stran		Stran
Življenje in delovanje sv. Janeza		Pregled zgodovine Frančiškanov	
Krstnika Marije Vjaneja	129	med Slovenci	148
Asketična šola ali vadnica popol-		Pred vojsko	151
nosti	131	Dopisi	158
Nadzorstvo nad tretjeredniki	142	Razgled po serafinskem svetu . .	159
Frančiškanske Marijine misijonarke	144	Priporočilo v molitev	160

„Cvetje izhaja v začetku vsakega drugega meseca. Naročnina znaša letno: v Jugoslaviji 10 Din, v Italiji 5 lir, v Nemški Avstriji 2 šilinga, v Ameriki 40 centov. Naslov za naročila: „CVETJE“, frančiškanski samostan v Ljubljani.

O desetletnici smrti p. Stanislava Škrabca.

Deset let je, odkar smo stali, deloma klečali ob postelji, na kateri si z blazinami podprt slonil ali ležal boreč se s smrtjo. Molili smo litanije za umirajoče in druge molitve, kar si parkrat zatrepetal in mirno izdihnil svojo blago, sveto dušo. Groza nas je pretresla in eden od nas je zdihnil: Trd davek zahteva Adamov greh!

Uklonili smo se, dobro vedoč za besede ap. Pavla: „Ljudem je odločeno enkrat umreti.“ Škoda zanj! smo žalostni zdihnil in globoko zamišljeni odšli vsak v svojo celico.

Deset let je kar si odšel od nas. Zdaj priča le granitna plošča na grobu, kje čaka tvoje telo vstajenja. Drag nam je ta kraj, sveto to mesto, saj vemo, da počiva tu truplo svetnika, ki vživa v Bogu plačilo za trudapolno delo, ki si je rad opravljal v spovednici, v šoli, pri svoji mizi ko pisatelj in odlični jezikoslovec. Bil si nam vzor redovnika, čisto ogledalo mašnika, jasen zgled vseh čednosti, kremenitega značaja, neupogljiv, zagovornik resnice, prijatelj redovne mladine, ljubitelj reda, provincije in svojega naroda, za katerega si žrtvoval vse svoje bogate zmožnosti in moči.

Svet ti truda ni poplačal, pogosto celo vračal nehvaležnost, ker nisi delal za svet, ampak iz ljubezni do resnice in svojega ljubljene naroda. Povrnili ti je ljubi Bog, ki je tvoj delež na veke.

Tudi sedaj ti svet še ne vrača. Mnogo stvari si dognal, veliko pojasnil, pa naši se nočejo okleniti resnice, razen če jim kedo z bičem v roki ukaže. Jasno si dokazal, da je l pred soglasniki trdil l, ki se izgovarja ko kratki u ali angleški w; ustavljali so resnici. Prišel pa je po tvoji smrti ukaz od zgoraj, naj se omejenjeni l na koncu besed izgovarja tako, kaker si ti učil in vse je padlo na kolena ne pred resnico, ampak pred blčem in slušajo. Ali hočemo res vedno biti le sužnji?

Še druge stvari si temeljito dokazal; mej drugimi se spomnimo nekaterih izrazov cerkvenih molitev v slovenskem prevodu. Novi obrednik bo pokazal, ali so se oklenili resnice. Ne zlagamo se z mnenjem nekaterih, ki pravijo: Škrabec je dosegel, kar je, nadalje pa pišimo in govorimo, kaker drugi, ampak rečemo: Iščimo resnico in če jo najdemo mi ali kedo drugi, potem se je tudi oklenimo.

Dragi oče in brat! V Bogu si, večno Resnico gledaš z obličja v obličje. To je Tvoja sreča in blaženost. Prosi pri Bogu za nas, da bi se vsi Slovenci v Resnici zedinili!

Premišljevanja

In za premišljevanja primerni spisi v dosedanjih letnikih Cvetja:

Na sveti večer o polnoči V. 352.

Pravični iz vere živi: Razložek II. 28.

Krščanska modrost II. 157.

Ljubezen do Boga II. 346.

Ljubezen do bližnjega III. 236.

Nagibi k ljubezni do bližnjega X. 33,

65.

V trpljenju III. 342.



Življenje in delovanje sv. Janeza Krstnika Marije Vijaneja.

Beg.

Po 22. letih vzornega pastirovanja v Arsu, se je dobrega župnika lotilo močno hrepenenje po samoti, kjer bi mogel v molitvi in pre-mišljevanju preživeti zadnji del svojega življenja. Zbal se je težke od-govornosti ter hotel odložiti breme, ki (kaker je sam rekel), izdaleka ni primerno njegovim zmožnostim in telesnim močem.

Nekega dne l. 1840. je vse zapustil ter odšel. Pri križu ob cesti v Vilefrank je obstal ter se vprašal: „Ali je moja pot božja volja? Ni li spreobrnjenje ene same duše več vredno ko vse moje molitve v samoti? Vrnem se, hočem vztrajati, dokler omagam.“

Tri leta pozneje je resno oboledel za pljučnico. Navzlic vsi zdravniški pomoči in dobri postrežbi se je njegovo življenje nagibalo h koncu. Vsa župnija je jokala. Neprestano se je polnila cerkev z jokajočo množico, ki je iz dna srca prosila za zdravje ljubljenega župnika. Pred župniščem so se odigravali pretresljivi prizori. Mnogi so hoteli k njemu, da ga še enkrat vidijo in sprejmejo njegov zadnji blagoslov. Seveda jim je bilo to zabranjeno. Ko je zvon naznanil, da nese duhovnik sv. popotnico umirajočemu župniku, je bila na mah zbrana vsa župnija ter je pobožno spremila Najsvetejše. Ljudstvo je ostalo na dvorišču, le nekaj oseb je šlo z duhovnikom.

Na vprašanje, če veruje vse nauke sv. kat. Cerkve, je rekel: „Nikoli nisem dvojil o nobeni verski resnici.“ In ko je bil vprašan, če odpušča svojim sovražnikom, je rekel: „Da, hvala Bogu, nobenemu nisem želel nikoli nič hudega.“ Drugo jutro je izjavil zdravnik, da more živeti le še par minut. Ravno tedaj pa je daroval mašnik zanj sv. mašo na altarju sv. Filomene. Bog je uslišal goreče prošnje župljanov ter je v tisti uri vrnil sv. Vijaneju zdravje.

Od tega dne so se bolniku vračale moči. Prva sv. maša, ki jo je po okrevanju opravil, je bila nad vse slovesna. Ker vsled oslabelosti

ni mogel biti tešč, je maševal že kmalu po polnoči; kljub temu je dobro ljudstvo napolnilo cerkev ter prisostvovalo z največjo pobožnostjo in hvaležnostjo sv. daritvi. Še večje je bilo veselje, ko so ljubljene župnika zopet videli na pridžnici.

Kar naenkrat se je bila raznesla vest, da namerava župnik zapustiti Ars za vedno. — V bolezni je bil prisrčno prosil Boga, naj mu še vrne zdravje, da se bo mogel vredno pripraviti na smrt. Bog ga je uslišal. Ker je imel dobrega, vestnega kaplana Rajmunda, je bil prepričan, da sme zdaj odložiti vsako drugo skrb in prihodnje dni porabiti edino za zveličanje lastne duše. V noči od 11. na 12. sept. leta 1843. je nameraval skrivaj oditi. O svojem naklepu ni zinil nikomer besedice, le obema voditeljicama zavoda je svoj sklep razodel. Slučajno so ta pogovor slišale tudi manj molčeče osebe in naenkrat je žalostno novico vedela vsa vas. Zvečer so straže obkolile župnišče, da bi preprečile beg ljubljene pastirja, a posrečilo se jim ni. V spremstvu udanega mu učitelja je odhitel ter po sedmih urah trudapolne hoje dospel ves utrujen in krvavečih nog v roj. kraj Dardilej. Sedaj pa se je dogodilo, da so šle ovce iskat pastirja ter ga iskale tako dolgo, da so ga našle in veselo privedle nazaj k osiroteli čredi. — Ko je kaplan Rajmund zvedel za župnikovo skrivališče, mu je prinesel škofovo pismo, o katerem je ta izrazil željo, naj se vrne v Ars, če pa hoče v samoto, bo sprejet v samostanu naše ljube Gospe v Bomú (Beaumont).

Drugo jutro je odšel z arskim kaplanom proti samostanu. Spotoma stopita v neko cerkev, da bi opravila del brevirja. Ljudje so bili spoznali župnika Vijaneja ter so takoj napolnili cerkev. Seveda je bil sedaj primoran pridigovati dobrim ljudem, nato jih je blagoslovil ter nadaljeval svojo pot.

Med zahvalo po sv. maši se obrne Vijane k svojemu kaplanu in mu reče: „Vrnem se v Ars.“ Gospod Rajmund je takoj skrivaj obvestil Ars, da se župnik vrača. Genljivo je slišati, kako so se ti dobri ljudje razveselili. Prihiteli so na trg, kjer so čakali vračajočega se pastirja. „Tukaj je,“ „tukaj je“, je hkrati zaklicala množica. Ljudje so jokali veselja, poklekovali predenj in mu poljubljali roke, izgubljeni pastir pa je dobre ovčice blagoslavljal. Zadoneli so zvonovi in vse ljudstvo je spremilo župnika v cerkev. Tu je zopet vzel težko breme nase, v vasi pa, ki se je bila zadnji teden izpremenila v pravo puščavo, je vladalo zopet veselje in zadovoljnost.

Minula so leta trpljenja in napornega dela. Nekega dne je potrkal Vijane na vrata kapucinskega samostana v Lijonu ter ponižno prosil za sprejem. Po daljšem razgovoru mu je pater nujno svetoval, naj se vrne v Ars ter rekel: „Vaš prostor ni pri nas, ker pa ljubite naš red, vas sprejemem v tretji red sv. Frančiška.“ Tako je postal tretjerednik in — naš ljubi brat. Sv. Vijane se je sicer vrnil k svojim ovčicam, a hre-

penenje po samoti je ohranil v srcu. Pozneje je še enkrat poskusil ubežati v samostan, a tudi tokrat se mu beg ni posrečil. Žrtvoval je Bogu svoje srčno hrepenenje po samoti za zveličanje duš ter je ostal na svojem mestu.

(Dalje prih.)



P. KAJETAN KOGEJ:

Asketična šola ali vadnica popolnosti.

C) Nasledki smrtnega greha v naravnem življenju.

Smrtni greh ni le v škodo duši, temveč škoduje tudi pogosto časnemu blagostanju. Dve reči moramo posebej poudariti, katere velikokrat smrtni greh povzroča že na tem svetu in sicer: nemir vesti in druge časne nezgode.

1. Smrtni greh povzroča nemir vesti.

Z grehom postane človek sovražnik Boga. Vsako sovraštvo pa napravlja nemir v duši, tako tudi smrtni greh. Ta nemir ima pri grešnikih posebno ime, pravimo mu pekoča vest. Sv. Krizostom piše: „V svoji notranjosti ima grešnik tožnika, namreč vest, ki ga spremlja povsod. Kaker ne more ubežati samemu sebi, tako se tudi ne more skriti temu grizočemu črvu, naj se obrne kamer hoče, mariveč trpi s tem na neozdravljivi rani.“ [Hom. 8. ad pop.] — Pekoče vesti se tudi najbolj sprijeti in najbolj neverni človek ne more otresti. Priča tega nam je Juda Iškarijot. Po izvršenem izdajstvu ni imel več pokoja, vest mu je bila tako vznemirjena, da je smatral za večje dobro žalostno smrt samomora, kaker nadaljno življenje s tako grozno pekočo vestjo.

Ali se ne vrstijo dandenes samomori dan za dnem? Kedo pa jemlje sebi življenje? Ali tisti, ki ima mirno vest, ali tisti, katerega preganja pekoča vest? Samomorivci so navadno ljudje, udani raznim strastem, ki jim ne dajo miru.

Pošten, veren kristjan je dostikrat v sredi pomanjkanja vesel, zadovoljen in miren. Za njegovo poštenost mu daje Bog notranjo tolažbo, notranji mir, katerega grešni in strastni človek ne pozna. O tem miru govori Gospod: „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam; ne kaker ga daje svet, vam ga dam jaz“ [Jan. 14, 27].

Kak nebeški mir vživa človek čiste vesti, se posebno zrcali na otroku. Poglej nedolžnega dečka ali deklico, kako sta živa, brezskrbna, bistrih oči in mirna; kar vesel si njune nedolžnosti in živahnosti. Odkod toliki mir? Greha še ne poznata, vest je čista. Nasproti pa, kako težke zablude in krivice težijo in vznemirjajo človeško srce, omadeževano z grehom! Še spovednici se približuje le s težkim in negotovim korakom. Po opravljeni dobri spovedi je pa tako vesel, da bi najraje celi svet

objel in mu pritisnil na čelo poljub miru. Težak kamen se je odvalil od srca, zelo pogrešani mir se je zopet povrnil.

Hudo je za slehrno človeško srce, če ga vznemirja pekoča vest, vender ima pa to dobro stran, da je velikokrat glas božji, ki ga kliče k Bogu nazaj. Če pa grešnik ta glas prezira in se mu ne pokori, bo lahko tako kaznovan, da ga vest tudi pri smrtnih grehih ne bo več vznemirjala. Hujše kazni si pač misliti ne moremo od te, kaker če kedo vkljub svojim hudobijam mirno spi smrtno spanje obsojenca v pekel.

Sv. Tomaž Akv. pravi: „Eno je, kar ne morem pojmiti in ne umeti, kako more biti človek sè smrtnim grehom na vesti kedaj vesel, ko je vender njegova duša zaradi smrtnega greha oropana vse nadnaravne lepote“. Na to misliti in smrtno grešiti, in potem mirno v grehu živeti, je že višek hudobije. Ni prav, če je človek pretankovesten in pri malih prestopkih vidi same smrtne grehe in si po nepotrebnem vznemirja vest. Še manj prav pa je, če je človek tako ohlapen, da tudi velikih prestopkov nima za smrtni greh, da bi se mu mogla zdramiti vest. — Pekoča vest je tedaj deloma kazen za naše grehe, deloma pa klic božji k boljšemu življenju. Obojno je zveličavno za dušo, samo če se znamo tega sredstva prav poslužiti. Mislimo včasih na to!

2. Smrtni greh je večkrat vzrok časnih nezdod.

Neredkokrat kaznuje Bog smrtni greh tako, da odtegne grešniku svojo pomoč tudi v časnih zadevah. Sv. Janez Damašč. piše: „Človeka ne more za njegove krivice zadeti hujša kazen kaker je ta, da ga Bog zapusti. Zakaj tisti, ki je oropan božje pomoči in varstva, je pod oblastjo hudih sovražnikov in roparjev“ [L. I. paral. c. 12]. Izaija piše: „Roka Gospodova ni prikrajšana, da bi ne mogel pomagati... temveč vaše pregrehe skrivajo pred vami njegovo obličje, da ne usliši“ [59, 1. 2].

Sv. pismo razodeva, da morejo težki grehi nakopičiti vsakovrstna gorja v tem zemeljskem življenju. Tako beremo v psalmu [10, 7]: „Nad grešnike drži zadrge, ogenj in žveplo in viharji so njih delež.“ — In če nam evangelist sporoča, da je Gospod govoril mrtvoudnemu: „Glej, ozdravel si; ne greši več, da se ti kaj hujšega ne zgodi“ [Jan. 5, 14], je jasno, da je bila njegova bolezen nasledek greha.

Časne kazni za smrtni greh navadno ne pridejo vselej takoj, ko kedo greši; večkrat sledijo še le čez leta. Neki mož je bil na smrt obsojen, ne da bi mu bili mogli dotično hudobijo očitno spričati, zaradi katere je stal pred porotniki. Neki redovnik ga je pripravljaj na smrt. Redovnik je silil vanj, naj greh obžaluje in se ga spove. Toda jetnik venomer trdi, da je nedolžen in da nima kaj obžalovati. Tu mu reče pater: „Pomisli dobro, če nisi poprej v življenju kaj zakrivil, kar je zaslužilo smrtno kazen. Bog je namreč pravičen, in njegove sodbe so pravične!“ Mož se je nekoliko zamislil in nato rekel: „Resnično, pred nekaj leti sem pehnil svojo mater po stopnicah, da se je ubožica močno potokla.

Zdaj me Bog kaznuje za to zločinstvo." [Spirago Beisp. S. str. 368].

Zavoljo smrtnega greha obišče Bog cele narode, kraljestva in dežele z boleznimi, pomanjkanjem, vojskami itd. Ves svet je v vesoljnem potopu končal z vodo, Sodomo in Gomoro z ognjem, mogočne dežele z mečem. Že modri Sirah zatrjuje: „Ogenj, toča, lakota in smrt, vse to je vstvarjeno za maščevanje. Zobje zverin in škorpioni in kače in meč se maščujejo nad hudobnimi v pokončanje“ [39, 35–36]. To je vedel tudi Ahior Amončan, kateri je svetoval Holofernu, ki je hotel napasti Izraelce z vojsko, to-le: „Zdaj tedaj, moj gospod pozvedi, če je kaka njih hudobija pred obličjem njih Boga; pojdemo nad nje, ker gotovo ti jih bo njih Bog dal v roke in vklenjeni bodo pod jarmom tvoje oblasti“ [Jud. 5, 24]. (Prim. Geistes. I. 57–60).

Zato se ne sme noben grešnik ponašati s svojo srečo, dobro službo, ugledom pri ljudeh itd. Vse to lahko le kratek čas trpi in se more tako zasukati, da se očitvidno zavihti nad njim bič maščevavne roke božje. Pa če bi grešniku pri vseh njegovih krivicah dobro šlo, mu ne zavidajmo njegove sreče, zakaj prav to blagostanje je slabo znamenje, je lahko znak pogubljenja. Sv. Duh uči: „Videl sem hudobnega povišane in visokega kaker cedre na Libanonu. In sem mimo šel in glej, ni ga bilo; in iskal sem ga, in ni bilo najti njegovega mesta“ [Ps. 36, 35, 36]. Sv. Avguštin pravi: „Nič ni bolj pogubonosnega ko sreča grešnikov.“

Mnogi se večkrat spotikajo nad tem, da se nekaterim hudobnim dobro godi na zemlji, dočim pravični pogosto najpotrebniše pogrešajo. Ne čudite se, saj tudi živali, ki so odločene za mesarja, pitamo in debelimo, druge živali odločene v našo korist, morajo delati in morajo biti zadovoljne z bolj pomanjkljivo hrano. Enako je s človekom. Pri marsikateremu kristjanu od njegovega krščanstva ni družega ostalo ko njegovo ime v krstnih bukvah, a ker imajo le še kaj dobrega na sebi, jim hoče to dobro poplačati na tem svetu, saj na drugem svetu nimajo nič dobrega pričakovati.

Grešniki pravijo: „Zadovoljni smo, če se nam tukaj dobro godi!“ Svetniki pa govorijo s sv. Avguštinom: „Gospod tukaj žgi, tukaj reži, da le v večnosti prizaneseš!“ Kedo ima prav? Gotovo svetniki, ne pa lažnjivi svet. Modrost svetnikov je božja modrost, modrost sveta je pri Bogu nespamet.

D) Sredstva zoper smrtni greh.

1. Spomin na pričujočnost božjo. Sv. Bazilij je na vprašanje, kako se more človek obvarovati greha, odgovoril: „Če se vsigdar spominja, da je Bog pričujoč in ga opazuje. Zakaj kateri pokoren in udan služabnik bi se drznil kaj storiti pred očmi svojega kneza, kar bi mu ne bilo všeč?“ [In regul. contract. qu. 29]. Pri spominu na božjo pričujočnost je zajemala čista Suzana tisto odločnost napram pohotnima starcema, da jo še dandanes občudujemo. Nekaj podobnega beremo o egiptovskem Jožefu.

— Kar velja o spominu na pričujočnost božjo, velja tudi o spominu na angelja variha. Sv. Bernard opominja: „Na vsakem kraju, v vsakem kotu ohrani spoštljivost nasproti svojemu angelju. Ali bi se mogel drzniti ob njegovi navzočnosti kaj storiti, česar bi se sramoval pred menoj“ [Serm. 12 in Ps. 90].

2. Podobno deluje zoper smrtni greh spomin na štiri poslednje reči. Bog sam spričuje: „V vseh svojih delih se spominjaj svojih poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil“ [Sir. 7, 40].

3. Neobhodno potrebno sredstvo zoper smrtni greh je beg in ogibanje grešnih priložnosti in nevarnosti. Sirah piše: „Kedor nevarnost ljubi, bo v nji poginil“ [3, 27].

4. Jako dobro sredstvo zoper greh je odločna volja, skušnjavi se ustaviti, kaker hitro jo opaziš. Že paganski modrijani so to sredstvo za dobro spoznali, kaker kaže sledeči rek, ohranjen iz starih časov: „Spočetka se postavi po robu, zakaj zastoj se pripravlja zdravilo, če so se hudobije že vgnezdile po daljšem času.“

5. Priznano in preizkušeno sredstvo proti smrtnemu grehu je pogosten in pobožen prejem zakramentov sv. pokore in presv. Rešnj. Telesa. Sveto obhajilo se naravnost imenuje „kruh življenja“.

6. Izborna sredstvo zoper kakršenkoli greh je delo, duhovno in telesno. Imej vedno kaj opraviti, da te sovražnik ne najde brez dela. Lenoba je vseh grdob grdoba, se glasi pregovor malih in velikih narodov. Sv. Bernard pravi: „Zbirališče vseh skušnjav in gnojišče vseh nečistih misli je lenoba.“

7. Vodniki v duh. življenju posebno priporočajo nezaupnost do sebe in zaupanje na Boga ko posebno sredstvo proti vsem grehom in vsakemu posebej. Znano nam je, da „se Bog prevzetnim ustavlja in le ponižnim daje svojo milost“ [Jak. 4, 6]. — Sv. Anton puščavnik je videl nekoč ves svet prepreden sè zanjkami. V skrbeh, da se jim noben človek ne more ogniti, je zaklical: „Gospod, kedo se bo rešil?“ Odgovor se je glasil: „Ponižni!“ Če smo ponižni, v Bogu premoremo vse.

8. Češčenje Matere božje. Sv. Bernard piše: „Ako te skušnjave kaker viharji napadajo, kliči Marijo! Kako se tresejo hudobni duhovi, če slišijo klicati Marijino ime. — V dvojbah misli na Marijo, kliči Marijo in povrnil se bo mir in ž njim zaupanje in otroška udanost. Ako se bojiš strašne sodbe božje in se že pričinjaš pogrezovati v prepad žalosti in obupnosti, spomni se Marijinega usmiljenja in njene ljubezni; kliči jo in boš rešen“. Sè sv. Bernardom smo lahko tudi mi uverjeni: „Kjer Marijo zaupljivo kličejo na pomoč, tam ne bo dosti greha!“

9. Mimogrede smo že omenili, da je izvrstno sredstvo zoper smrtne greh odločna volja: smrtne greha nikoli več! Tak trdni sklep nas mora spremljati vedno in povsod. Mi moramo biti pripravljeni prej vse prestati, ko še kedaj privoliti v smrtni greh. — Kolika tolažba za vas tretjerednike, če bote ob koncu svojega življenja mogli reči, odkar sem

v tretjem redu, upam, da nisem več padel v smrtni greh. Da bo pa z vami res tako, obnavljajte dan za dnevom ta sklep!

10. Mej najbolj vspešna sredstva proti smrtnim grehom moramo šteti tudi molitev, zlasti premišljevanje. O obeh sredstvih smo že govorili v svojem času, zato bo tukaj zadostovalo, nekaj malega. Četudi smo po naravi slabi in jako nagnjeni k zopetnim padcem v greh, si vendar moremo moč in vstrajnost izprositi po Jezusovi besedi, ki je rekel: „Resnično, resnično povem vam: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal“ [Jan. 16, 23]. Isto trdi sv. Avguštin rekoč: „Tisti zna dobro živeti, ki zna dobro moliti“. Z njim se lepo vjema sv. Križostom govoreč: „Kaker je za tega, ki ima duha molitve in jo goji, lahko vstrajati na stezi čednosti, tako je obratno nemogoče brez pomoči molitve ostati stanovit in v dobrem in v njem doseči srečen konec“. — Marljiva, ponižna in zaupljiva molitev oblake prèdere in nagne k nam božje uho. Jezus hoče, da veliko in dobro molimo, in to je najboljša opora zoper slehrni greh. [Prim. Geistessch. I. 61—65].

Ako hočeš, da bodo imela tu našeta sredstva kaj uspeha, preberi jih nekajkrat in skušaj jih čedalje bolj uporabljati v življenju. Dobiti moraš v njih nekako ročnost, tako da ti ob času skušnjav in nevarnosti takorekoč sama od sebe pridejo na misel.

Imamo pa še eno prav posebno sredstvo zoper smrtni greh, ki vspešniše in gotoveje deluje kaker druga sredstva. Zastonj bi namreč bilo vsako drugo sredstvo, ko bi pa prostovoljno gojili nagnenje do greha. Ni dosti zatirati samo smrtni greh, temveč treba je tudi zatirati nagnenje do njega. Kedor ne dela tako, ne bo nikedar dober in še manj popoln kristjan. Zatorej hočemo tukaj postaviti še to sredstvo, ločeno od drugih. Glasi se:

Zatiranje nagnenja do smrtnega greha.

V zakramentu sv. pokore ali kaker navadno pravimo pri spovedi se nam odpusti smrtni greh. Njemu, ki bi večinoma preživel v smrtnem grehu, pa še ni nikoli delal dolge spovedi ali pa jo napravil pred davnim časom, bi nujno svetovali dolgo ali ponavljavno spoved. Taka spoved mu mogoče res ni neobhodno potrebna, vendar je v takem slučaju vselej koristna. Ljudje, ki od spovedi do spovedi navadno padajo v smrtne grehe, večidel opravljajo pomanjkljive spovedi. Pa če bi tudi spovedi za silo dobre bile, je takim, ki želijo nastopiti pot popolnosti, močno priporočati dolgo spoved čez celo življenje ali ponavljavno od zadnje dolge spovedi.

Dolga spoved je iz več ozirov priporočljiva: kristjana dovede do večjega spoznanja samega sebe, v srce mu vlije zveličavni strah pred grehom, navda ga sè zaupanjem na božje usmiljenje in prinese dušni pokoj. Tudi spovedniku nakaže prave smernice, kako naj vodi in ohrani spovedenca na dobro začetem potu.

Ne misli pa, če pravimo, da ti je dolga spoved potrebna ali vsaj koristna, da je za te pretežavna ali celo nemogoča. Pred nekaj leti je izdala Mohorjeva družba molitvenik z naslovom „Sv. spoved“. Ta ali pa kaki drugi molitvenik ti more v tem pogledu prav dobro služiti. Sploh se pripravi na njo, kar najbolje veš in znaš, in prosi spovednika, naj ti pomaga. Ta velja posebno tedaj, ako si dolgo časa živel v smrtnem grehu, dolge spovedi pa še nisi nikoli delal; ali če si jo pred davnim časom opravil, pa se nisi nič ali skorej nič poboljšal. — Naša asketična šola bo o dolgi spovedi govorila takrat, ko pride na vrsto zakrament sv. pokore.

Očiščevanje nagnenja do smrtnega greha.

Hudo nagnenje samo na sebi še ni greh, greh postane tedaj, če ž njim soglašamo t. j. če je prostovoljno gojimo. Izvzemši Marijo brez madeža spočeto, ki ni bila podvržena ne grehu ne hudemu nagnenju, ni nobenega tako svetega in čistega človeka, ki bi bil povsem prost hudega nagnenja. Sv. Pavel spodbuja tiste, ki so bili greha že očiščeni, naj se vojskujejo zoper hudo nagnenje. Kedor hoče popoln postati, se mora odpovedati slehrnemu smrtnemu grehu; mora pa tudi svoje srce čisto ohraniti in vničiti vsako ljubezen do smrtnega greha. Dva vzroka silita k temu.

1. Če ne zatiramo nagnenja do smrtnega greha v sebi, potem naša volja oslabi, srce je obteženo in nepripravno dobro, urno, goreče in vselej delati. Vse te znake pa mora imeti na sebi tisti, ki resno stremi za popolnostjo. Sv. Frančišek Sal. to tako-le razlaga: „Duše, katere so se izkopale iz greha, pa imajo še to nagnenje in hiranje, so po moji misli podobne tistim dekletom, ki so bledolične; niso sicer bolne, a vsa njihova dela so bolna: jedo brez slasti, spijo brez počitka, smejejo se brez veselja in bolj lezejo kaker pa hodijo. Ravno tako opravljajo take duše vse dobro s toliko dušno lenobo, da oropajo vso lepoto svojim dobrim delom, katerih je malo po številu in še ta so uboga po vsebini“ [Fil. str. 25—26].

2. Če grešnik, ki je delj časa živel v smrtnih grehih ne zatira hudega nagnenja, je nevarnost, da zopet zabrede v smrtni greh. Koliko je spokornikov, ki so greh zapustili, prostovoljnega nagnenja do greha se pa še niso otresli. Sklenili so, smrtno ne več grešiti, a milo se jim stori, srčno vojskovati se zoper hudo nagnenje. Naj namesto nas govori že prej omenjeni sv. Frančišek Sal. Taki so spokorniki, kateri sicer zapustijo greh, a ljubezni do greha ne zapustijo. To se pravi, da sklenejo sicer, nikedar več ne grešiti, vendar se jim zdi nekako težko dati slovo nesrečnemu grešnemu razveseljevanju. Njihovo srce se odpove grehu in ga zapusti; pa vendar ne nehajo večkrat ozirati se proti onemu kraju, kaker se je ozirala Lotova žena proti Sodomi. Zdržujejo se greha, kaker bolniki dinj, katerih zato ne jedo, ker jim zdravnik preti s smrtno; vendar se jih zdržujejo z nevoljo, radi govorijo o njih... Enako

se slabi in leni spokorniki nekaj časa zdržujejo greha, toda z nevoljo; vseh bi jim bilo, ko bi mogli tako grešiti, da ne bi bili pogubljeni. Pogovarjajo se z veseljem in sè slastjo o grehu in za srečne imajo one, ki grešijo... [Filoteja str. 24—25].

Zdaj ti je jasno, da se ti ni samo odpovedati grehu, ampak tudi vsemu nagnenju, ki te zopet lahko privede v smrtni greh. Če tega za resno ne smatraš, bo tvoje hoje na potu popolnosti kmalu konec; v teku nekaj mesecev ali let boš še hujši grešnik, kaker si bil poprej. Na očiščevanju in zatiranju hudega nagnenja je torej veliko, veliko ležeče.

Kaka naj vspešno zatiramo hudo nagnenje do smrtnega greha?

Človek je silno slaba stvar, poželjivost pa v njem tako močna, da jo v življenju sicer more vspešno krotiti, popolnoma zatreti je pa ni v stanu. Da naš trud v tem oziru ne bo zastoj, ne ravnajmo pri vojskovanju po svoji glavi, ampak po navodilih spretnih učениkov duhovnega življenja n. pr. Sv. Franč. Sal., sv. Alfonza Ligv., sv. Leonarda Portom. in drugih.

Po njih mnenju je poleg dobre spovedi najizdatniši pripomoček srčno kesanje nad grehi, zakaj Bog je ponižnemu in potrtemu srcu vsaki čas pripravljen pomagati. Pravo čeznatorno kesanje, četudi nepopolno, je pri spovedi zadostno, da nas očisti greha; če je pa to kesanje prav srčno in močno, očisti nas tudi vsakega nagnenja, ki ga zapusti greh. Sv. Frančišek Sal. vse to lepo pojasni sè sledečo primerom: „Malo in rahlo sovraštvo ali srd stori, da nimamo radi onega, katerega sovražimo in se ogiblujemo njegove družčine. Ako pa imamo do koga smrtno sovraštvo, se ne ogiblujemo in ne črtimo samo njega, mariveč zoprno in neznosno nam je tudi občevanje z njegovimi tovariši in prijatelji, še celo njegova podoba in vse, kar je njegovega. Tako tudi spokornik, kateri sovraži greh z močnim in živim kesanjem, ne sovraži samo greha, marveč tudi grešno nagnenje ter vse, kar je z grehom v zvezi. Magdalena n. pr. je ob svojem spreobrnjenju tako zgubila slast do grehov in veselje, katero je preje imela v njih, da je mislila nanje le sè studom“ [Filot. str. 27].

Posnemajmo tudi mi to sv. spokornico in oslobodili se bomo po njenem zgledu vsega nagnenja do smrtnih grehov in krepko bomo utirali pot popolnosti. Vender je treba, da se poprimemo še drugih pripomočkov.

Taki pripomočki so:

1. Bodi vedno čuječ. „Vojska je človekovo življenje na zemlji in njegovi dnevi so kaker dnevi najemnika“ [Job. 7, 1]. Najemnik pa mora vsaki dan trdo delati in nima počitka, razen na večer; tako bo tudi človek še le ob koncu svojega življenja dosegel mir, pokoj in plačilo. Če hočeš enkrat plačilo prejeti, se moraš slednji dan vojskovati. — Misli že zjutraj: Moj sovražnik bo sè svojo peklenško drhaljo tudi danes dra-

žil moje grešno nagnenje k hudemu in me bo na vse načine mamil, da bi privolil v greh. Jezus Kristus me pa ne bo zapustil, temveč me bo podpiral, da v boju ne omagam. To živo prepričanje nosi vedno v svojem srcu, da je Jezus veliko bolj voljan tebe rešiti, kakor tvoj sovražnik te pogubiti.

2. V boju meri na najhujšega sovražnika. Če čez dan opaziš, da se hoče javiti hudo nagnenje, se mu urno postavi po robu v Gospodovem imenu. S tem, da ga ali zaničuješ, ali da vznemljaš hudemu nagnenju nasprotno čednost. — Če te napade več hudih nagnenj obenem, spusti se v boj s tistim, ki je najmočnejše, zakaj poglavitni sovražnik zasluži, da se ga pred drugimi lotimo. Žraven se pa moramo otresati tudi drugih slabih nagnenj, ki nas dražijo, mamijo in vabijo, vendar pa tako, da nikedar ne spustimo spred oči svojega glavnega sovražnika. Njemu gre vedno boj na nož ali juriš, drugače vse vojskovanje nič ne izda.

3. Vojskuj se pogumno! Če bi se ti kedaj zazdelo, da zoper hudo nagnenje nič ne opraviš, ne smeš izgubiti poguma. Tvoja dolžnost je nadaljevati boj in ne misli, da si premagan, dokler nisi prepričan, da si se res udal, da si zares grešil. V trdem boju vse zavisi od volje, ako ta drži in ne omahne, nisi še premagan. — Če so torej napadi sovražnikov vroči, bodi srčen, obnavljaj trdno voljo in oporekaj v srcu ali tudi z jezikom, da nočeš nikaker privoliti v skušnjavo.

4. Vojskuj se stanovitno do konca! Z vojskovanjem zoper hudo nagnenje ne smemo nikoli prenehati. Če bi se nam tudi zdelo, da postaja hudo nagnenje vedno močnejše, ali da je boj preveč nadležen, kar lahko trpi celo življenje, ali da so naši sovražniki premočni, da jim bomo slednjič le podlegli, ne vdajmo se, ampak vstrajajmo do konca! — Moč hudega nagnenja je res strašna, a še večja je moč Kristusova; vse pa premoremo z njegovo močjo. Naša dolžnost je, da se pogumno in stanovitno vojskujemo, za zmago bo pa Gospod sam preskrbel [Prim. kršč. nauk V str. 910—913].

To so pripomočki zoper hudo nagnenje, ki pelje v smrtni greh. Kdor vzlic pogostim spovedim še pada v smrtni greh, zanj ni družega gotovega sredstva, kakor da začne odločni boj zoper svoje hudo nagnenje. Če tega ne stori, popolnosti nikoli ne bo dosegel, pač pa se čisto lahko vekomaj pogubil. — Vsi tukaj našeti pripomočki se lahko vporabljajo ravnotako pri zatiranju prostovoljno storjenih malih grehov in in hudega nagnenja do njih. Ko bomo pri malem grehu govorili o tem, bomo tudi na to opozorili.

S tem končamo oddelek o smrtnem grehu. Končati pa hočemo z besedami škofa Slomška do mladeničev, ki se tako-le glasijo: „Kaker hitro se ti hudo pregrešiš, izgubiš angeljsko oblačilo posvečujoče milosti božje in nedolžnosti. Greh te obrne s prave steze zveličanja in te tira na široko cesto pogubljenja, podere ti dušni mir in ti zaredi črva v tvoje srce, črva hude vesti. Hudobni greh je tvoje duše smrt, nasproti ti zija odprti pekel, ker nisi v milosti božji. Oh, to je strah

in groza. — Hočeš se smrtnega greha prav varovati, imej vedno Boga pred očmi, ki vse vidi in vse ve in te bo ostro sodil... Želiš se pregrešnega življenja obvarovati, ne odlašaj pokore; kedar se pregrešiš, nazaj si pomagaj na pravo stezo, da jo za vselej ne izgubiš; le pokora zopet da, kar pregreha vzame" [Življ. srečni pot str. 154].

III. Mali greh.

Na tehtnici božje pravičnosti in svetosti je težak vsaki greh, četudi na tehtnici sveta večkrat nima nobene teže. Za male grehe se svet prav malo meni. Sv. Anton Pad. je svoje poslušavce zelo grajal zaradi omalovaževanja malega greha. Pri neki pridigi je rekel: „Mnogi ne tehtajo svojih grehov na tehtnici božji, ampak na tehtnici sveta. Celo popolni kristjani male grehe podcenjujejo, in se jih ne ogibajo kaker bi bilo treba. O nesrečna slepota, da vse za tako malo imamo, kar ni očitno smrtni greh. Kako težak je mali greh, če ga položimo na nebeško tehtnico.“

Kaj je mali greh?

Tudi mali ali odpustljivi greh je prelomljenje božje postave. Sicer ne žali Boga tako zelo kaker smrtni greh in nas ne oropa popolnoma božje ljubezni. Kazni zanj niso večne, temveč časne, katere moramo trpeti na tem svetu ali pa po smrti v vicah. — Po katekizmu stori mali greh tisti, kedor prelomi božjo postavo v kaki mali reči; ali pa, kedor prelomi božjo postavo v kaki sicer važni reči, toda ne popolno vedoma in prostovoljno.

Vsi ljudje, tudi svetniki, so imeli svoje slabosti. „Ako rečemo, da nimamo greha, sami sebe zapeljujemo in resnice ni v nas“ [I. Jan. 1, 8]. Vsled po izvirnem grehu pokvarjene narave imamo vsi toliko nagnjenja k hudemu, da se nam brez posebne milosti božje ni mogoče obvarovati vseh tudi nepopolnoma radovoljnih malih grehov. Take posebne milost deležna je bila Marija.

Sv. Alfonz pravi: „Bog dopušča take madeže tudi na svojih služabnikih, zato da jih ohrani v pobožnosti in ponižnosti, da jim da spoznati, kaker pri vseh svojih dobrih sklepih padajo v te majhine pogrške, bi ravno tako padli tudi v velike grehe, ko bi jih njegova mogočna roka ne podpirala.“ Ko torej opazimo, da smo padli v take pomanjkljivosti, je treba, da se ponižamo, spoznamo svojo slabost in si prizadevamo pomnožiti svoje molitve. Prosimo Boga, da naj drži nad nami svojo roko in naj ne dopusti, da bi zagazili še v večje grehe [Nevesta Kr. I. str. 27].

Kaj je nepopolnost in kaj greh?

S tem, ko govorimo o teži malih grehov, ne mislimo tistih človeških slabosti, ki so posledice vsled izvirnega greha pokvarjene narave, brez katerih tudi svetniki niso bili. — Vsi začetni pojavi nevolje, ne-

voščljivosti, ničemrnosti i. t. d. še niso nobeni grehi, mariveč le človeške nepopolnosti. Ko pa človeku ti pojavi postanejo jasni, in se jim takoj ne vstavi, se v njih vedoma zadržuje ali ima celo nad njimi radovoljno dopadajenje, — niso več nepopolnosti, temveč grehi. N. pr. V naglosti v mali reči kako neresnico povedati, je še nepopolnost; zlagati se pa v sili, ali iz navade, da si prihranim kako nevsečnost, je pa že greh in sicer mali. — Če smo bili vžaljeni in čutimo v sebi neko nevoljo, je še nepopolnost; to nevoljo v sebi obdržati in imeti do razžaljivca malo mrznjo, je mali greh. — V molitvi nezavedno raztresen biti, je nepopolnost; ko se pa zavedamo raztresenosti, pa se nič ne potrudimo, da bi svoje misli zopet zbrali v Bogu, je že mali greh.

Iz tega posnameš, dragi moj, ko govorimo o teži ali hudobiji malega greha, da tukaj nimamo pred očmi človeških nepopolnosti in slabosti, brez katerih noben človek ni. „Zakaj v mnogem grešimo vsi“ [Jak. 3, 2]. — Gorečim dušam, ki iščejo Boga z odkritim srcem, bodi torej v tolažbo povedano, da tisti pogrški, katere storijo v naglosti ali iz slabosti, niso še ovira popolnosti; če se zavoljo njih ponižajo in jih studijo, pomagajo celo k večjemu spopolnjenju. — Mlačnim dušam je pa treba dobro zatrobiti v ušesa, da jim odpustljivi grehi, ki jih delajo iz navade in brez strahu, lahko tako škodijo, da jih pripeljejo v smrtne grehe.

Teža ali hudobija malega greha.

Če pišemo o teži malega greha, se zdi, kakor bi bilo v tem nekako protislovje, zakaj kako more to, kar je malo, biti veliko, težko. Nato odgovarjamo s primero: Ako zemeljsko kroglo, na kateri stanujemo, primerjamo z vesoljstvom, je naša zemlja v resnici majhina, ako jo pa gledamo samo zase, je pa grozne velikosti in teže. Tako je tudi z odpustljivim grehom. Če ga postavimo v eno vrsto s smrtnim grehom, potem se izgubi ob njem do malenkosti, zakaj smrtni greh razbije v trenutku božjo podobo v človeku in okuje njegovo dušo v verige satana. Če pa premišljujemo mali greh sam zase, je sicer na sebi malo zaničevanje Boga in njegove svete volje, vendar pa je za smrtnim grehom največje hudo, ki je mogoče.

Da nam bo hudobija in teža malega greha bolj jasna, pomislimo sledeče: Bog se prikaže neki osebi v vidni podobi in ji govori: „Jaz sem tvoj Bog, Stvarnik in Odrešenik Posvečevavec, najvišji gospodar. Ko tak ti zapovem: stori to, opusti ono“. Ta oseba bi pa odgovorila: „Vem, da si moj Bog in Gospod in da imaš pravico meni zapovedovati; pa jaz tega nočem, ker se mi zdi premalenkostno. In da boš, videl, Gospod Bog, da je to moja resnoba volja, hočem prav to tvoje povelje v tvoji pričujočnosti prestopiti.“

Kedo bi se ne zgražal nad takim govorjenjem? In glej! Tako delaš ti, kedar vedoma in prostovoljno padaš v male grehe. Ne govoriš sicer z jezikom, ugovarjaš pa dovolj jasno z deli in obnašanjem. Dobro veš,

da je to ali ono zoper božjo voljo n. pr. da so laži iz sile in šale, opravljanje, male sladkosnednosti, gotove ničemernosti v obleki, grehi; to slišiš v spovednici, na pridiznici, vest ti tako pravi. Kaj pa ti storiš? Nočeš se pokoriti Bogu in prestopaš v malih rečeh pred njegovimi očmi, prostovoljno njegovo sveto voljo.

Pomislite: Ali so to dobri otroci, če sicer stariše v velikih rečeh slušajo, v malih zapovedih se jim pa ustavljajo, in nalašč drugače delajo, kaker stariši žele. Tak neposlušen in uporen otrok napram nebeškemu Očetu si ti, kedarkoli hočeš le večje njegove zapovedi spolnjevati, za manjše se pa ne zmeniš. Ali se to pravi, skrbeti za kršč. popolnost?!

Mišljenje sv. Frančiška Sal. o malem grehu in človeški nepopolnosti.

Prav dobro je pojmoval in spoznal težo malega greha sv. Frančišek Saleški. Mati mu je že zgodaj vcepila strah pred slehrnim grehom. Če je storil kak mali greh, ga je vselej odkrito priznal in je hotel raje trpeti zaslužen kaznen, kaker svojo napako vtajiti. Posebno čuječ je bil nad svojimi očmi. Nikoli ni pogledal ženski toliko v obraz, da bi jo potem poznal in ni z nobeno drugače govoril, kaker le vpričo družih. Celo v stvareh, ki na sebi niso nič grešne, k večjemu nekoliko nedostojne, je bil sila natančen. Tudi če je bil sam, ni storil ničesar, kar bi žalilo lepo vedenje n. pr. nikoli ni glave podpiral z roko, nikoli ni stavil eno nogo čez drugo. Vse to in podobno se mu je zdelo neprimerno vsled pričujočnosti Boga in angelja variha. Odvrčal je od greha tudi druge.

Pri neki skupni in dostojni igri je opazil, da se neki gospod poslužuje zvijače in goljufije; hitro ga je opomnil, da je to greh. Oni mu je odgovoril: „Saj igramo samo za vinarje.“ „In kaj bi bilo,“ vpraša Frančišek, „ko bi igrali za cekine? Tisti, ki je zvest v malem, bo tudi v velikem; in kedor se boji zmekniti vinar, tudi tolarja ne bo ukradel.“

Pri svoji vestnosti in natančnosti je prav dobro ločil greh od človeške nepopolnosti. Neki pobožni duši, ki mu je razodela nekaj nepopolnosti misleč, da so to mali grehi, je povedal, da ni pri njih greha. Greh mora prihajati iz proste volje, zakaj kjer ni proste volje, tam tudi greha ni. Hitra razdražljivost, ki prehití prosto voljo, je nepopolnost in ne greh. Radovoljna in iz nevšečnosti prihajajoča nevolja je po mislih svetnikovih, kar je tudi res, mali greh; nasproti temu pa nevolja, ki nastane brez premisleka in se pokaže, kaker blisk in zopet zgine bliskoma, ni greh, mariveč samo človeška nepopolnost. — Učimo se od tega ljubkega svetnika prav ceniti vsaki mali greh in ga tudi ločiti od človeške slabosti ali nepopolnosti!

P. MAVRICIJ TERAŠ, KAPUCIN:

Nadzorstvo nad tretjeredniki.

(Vodilo III. 2.—3.)

 eprav imajo posamezne skupščine včasih zelo goreče voditelje in delavne odbornike, vsakoletno vizitacijo, pri kateri se vse natančno preišče in pregleda, kako živijo tretjeredniki in kakšna je skupščina, je vizitacija ali nadzorovanje skupščin za prospah in napredek tretjega reda važna zadeva. Zato bomo tu na podlagi redovnega vodila pojasnili in razložili dvojno vprašanje: 1. kedo ima pravico nadzorovati tretjerednike in 2. kako se naj vrši to nadzorstvo?

1. Kedo ima pravico nadzorovati tretjerednike.

Ko je sv. Frančišek ustanovil prvi red za moške in družega za ženske, je prihajalo k njemu vedno več mož in žen, ki so želeli živeti po njegovih navodilih. Vseh ni mogel sprejeti v samostan. Zato je ustanovil za svetne ljudi še tretji red, ki ga je postavil pod vodstvo in nadzorstvo svojih duhovnih sinov. Sv. Cerkev je odredila, naj bo tretji red pod duhovnim vodstvom in nadzorstvom prvega reda sv. Frančiška. Tretji red je namreč tako tesno zvezan s prvim redom, da ga ni mogoče od njega odcepiti; oba imata istega ustanovitelja in začetnika, slično notranjo uredbo in cilje. Zato so udje prvega reda najbolj sposobni in primerni za vrhovno vodstvo in nadzorstvo tretjega reda. Ti so v prvi vrsti poklicani uravnati življenje po načelih sv. Frančiška. Edino Frančiškov prvi red ima pravo umevanje za potrebe in pravo navdušenje za napredek tretjega reda in edino v prvem redu najde tretji red trdno zaslombo in oporo. Iz tega je jasno, zakaj določa redovno vodilo člane prvega reda za vizitatorje in nadzornike tretjerednikov, ko pravi: „Vizitatorji naj se volijo iz prvega frančiškanskega ali pa iz tretjega regularnega reda; določili jih bodo kustosi ali gvardijani, ako se za to naprosijo. Neduhovnim možem bodi služba vizitatorja prepovedana.“ Tako je torej v vodilu jasno povedano, da smejo nadzorstvo nad tretjeredniki izvrševati le tisti mašniki iz Frančiškovega samostanskega reda, katere odloči ali provincijal ali pa gvardijan za to službo. V izrednih slučajih, ako ni namreč nobenih duhovnikov iz Frančiškovega reda na razpolago, dovoljuje sv. Stolica, da smejo biti drugi redovniki ali svetni duhovniki vizitatorji tretjega reda.

Pristavek redovnega vodila, naj provincijali oziroma gvardijani skrbijo za vizitacijo redovnih skupščin, ako se za to naprosijo, pomeni toliko, da je prvi red naravnost dolžan skrbeti za nadzorstvo nad tretjeredniki. Pa ne samo gvardijani so dolžni pošiljati po župnijah vizitatorja, ampak tudi voditelji so ga dolžni poklicati in sicer vsaj enkrat vsako leto, ker tako predpisuje redovno vodilo samo. Tisti voditelji, ki se ne zmenijo za vizitacijo svoje skupščine, ne ravnaajo prav. Navadno

taki voditelji premalo ljubijo tretji red in so tudi njihove skupščine navadno v zelo slabem stanju. Glede časa, kedaj se naj izvrši vizitacija, je najbolj pametno, da se voditelji skupščin sporazumejo s samostanskimi predstojniki, ki se naj potrudijo, da bodo šli voditeljem v tem oziru kolikor mogoče na roko. Dobro je, da se vizitacija vrši vsako leto ob istem času.

2. Kako se naj vrši nadzorstvo nad tretjeredniki?

Nadzorovanje ali vizitacija tretjerednikov je za ugled in napredek tretjega reda ne samo koristna, ampak naravnost potrebna. Vsakoletna vizitacija vdahne tretjerednikom novo življenje, jih utrdi v redovnem poklicu in jih navduši za tretjeredne cilje. Kjer imajo tretjeredniki vsako leto vizitacijo, tam tretji red cvete in razvija plodono delovanje. Kjer pa vizitacijo zanemarjajo in opuščajo, tam je v skupščini vse mrtvo in take skupščine s časom popolnoma izhirajo in usahnejo.

Ker je od vizitacije veliko odvisno, zato je treba paziti, da se vedno vrši po pravem redu in na pravi način.

Predvsem mora voditelj vizitacijo poprej napovedati in določiti dan in uro, kedaj in kje se naj predstavijo posamezni tretjeredniki vizitatorju, kedaj bo odborova seja in sklepni shod vseh tretjerednikov. Čas in spored vizitacije se mora naznaniti pri prejšnjem shodu. Razloži naj se tudi pomen in važnost vizitacije. Če so tretjeredniki na vizitacijo dobro pripravljeni, je s tem že polovica vizitacije opravljena.

Najbolj primeren prostor za vizitacijo je cerkev in to spovednica. Vsi tretjeredniki gredo po vrsti, kakor jim je bilo naročeno od domačega voditelja k vizitatorju ter se mu predstavijo. Najprej mu izročijo zavit listek, na katerem so že doma napisali svoje ime in svoje bivališče. Na ta način se potem lahko pregleda, kedo je bil pri vizitaciji, kedo pa ne. Potem se obtožijo svoje malomarnosti pri spolnjevanju redovnih dolžnosti. Z vizitatorjem naj govore ponižno in odkritosrčno in mu naj razodenejo vse svoje skrbi in težave. Lehko mu omenijo tudi napake in nedostatke, ki so se morda vrinili v skupščino. Paziti pa morajo, da ne bodo delali komu krivice in se pregrešili zoper bratovsko ljubezen. Vizitator je dolžan vsakega prijazno sprejeti in dati potrebne nasvete in koristna navodila. Ako se kateri tretjerednik obtoži velike nemarnosti, naj ga po očetovsko posvari in mu naloži pokoro, katero mora dotični ponižno sprejeti in natančno opraviti, kakor zahteva redovno vodilo rekoč: „Ako vizitator katerega s svarjenjem in zapovedjo na dolžnost opomni ali mu kaj v zveličavno pokoro naloži, naj to ponižno sprejme ter se ne brani zadostiti.“¹

Ko so se vsi člani osebno predstavili in govorili z vizitatorjem, se ob določenem času vrši odborna seja, pod predsedstvom vizitatorja, na kateri se vizitator natančno informira o stanju, vodstvu in delovanju skupščine, pregleda tretjeredne knjige in račune ter se z odborom po-

¹ Mi bi svetovali, naj se vizitacija opravi zunaj spovednice. (Uredništvo.)

svetuje, kako bi se naj odpravile razne pomanjkljivosti, poglobilo duhovno življenje članov, zboljšalo dobrodelno delovanje skupščine ter povzdignil ugled tretjega reda.

Takoj po odborovi seji se vrši cerkvi ob navzočnosti vseh tretjerednikov sklepni shod, na katerem vizitator pohvali, kar je hvale vrednega, opozori na napake, ki se naj odstranijo ter doda nekoliko bodrilnih besed. K sklepu se opravijo tudi molitve, ki so v tretjerednem obredniku predpisane za vizitacijo.

Ker ima vizitator pri vizitaciji skupščin različne potne stroške, mu je vsaka skupščina dolžna te stroške povrniti. Spodobi se tudi, da dobi poleg potnih stroškov še kakšno nagrado za svoj trud in svoje delo, vsaj je vsak delavec svojega plačila vreden.

Večkrat ko enkrat na leto ne kaže imeti vizitacije. Le tedaj, če je kaj izrednega, se lahko vrši večkrat. Pač pa se naj vsakikrat vizitacija opravi dobro in natančno, tako da bo imela skupščina od nje res kaj koristi in dobička.

Nekateri voditelji polagajo še vedno premalo važnosti na vizitacijo in mislijo, da nima vizitacija nobenega pomena. Vsaka dobro opravljena vizitacija daje voditelju novo pobudo in gorečnosti za delo v blager tretjega reda, tretjerednike pa na novo poživi in navduši za hrepenenje po kršč. popolnosti. Vsi prijatelji in pospeševalci tretjega reda večkrat poudarjajo, da je vsakoletna vizitacija za obstoj in napredek tretjega reda neobhodno potrebna. Zato je ne sme noben voditelj lehkomisljeno opuščati.



Franciškanske Marijine misijonarke.

Pred nekaj meseci so se naselile v Ljubljani redovnice, imenovane „Franciškanske Marijine misijonarke“.¹ Sledeči spis ima namen seznaniti naše bravece in bravke s to za nas novo družbo.

Začetnica ali ustanoviteljica francišk. Marijinih misijonark je Marija od Trpljenja, ki se je v svetu imenovala Helena Kapotin (Chappotin) iz stare plemenite bretonske rodovine, ki je bila strogo katoliška, pa je v francoski revoluciji veliko premoženja izgubila, vender pa kljub tega še stanu primerno živela v svojem gradu v okolici mesta Náta (Nantes). Lepo vzgojena je dvajsetletna želela stopiti v samostan, pa ji tisti čas nenadoma umrje dobra mati; zato je morala ostati pri očetu, ki je bil tisti čas tudi bolan. Leta 1860. so prišle klarise v Nat. S pomočjo škofa tega mesta je vstopila h klarisam, katere pa je vsled bolezni morala zapustiti. Njen glavni zaščitnik škof je v tem času umrl. Zato je prosila za sprejem pri družih sestrah, ki so se zavezale, da hočejo popravljati, kar so v tistem času grešili proti Najsvetejšemu protiverski janzenisti in revolucionarji; po slovensko bi jim rekli: Marijine

¹ V spisu jih bomo kratko imenovali F. M. M.

sestre Popravljalke (Societa di Maria Riparatrice). Vstopila je v to družbo, ki so jo vodili patri jezuiti, četudi jo je vleklo srce bolj k sv. Frančišku.²

Dne 15. avgusta 1864. je bila preoblečena in je dobila ime Marija od Trpljenja. Po devetih mesecih novicijata so jo poslali v Indijo, v kraj Madúra na obrežju Vajgaj, kjer so jo čez dve leti postavili že za prednico in na to za provincijalko. Njeno zdravje je veliko trpelo in dohodkov ni bilo. Dne 21. novembra 1876 je zapustila Indijo in je v decembru prišla s tremi sestrami v Rim.

Papež pij IX. je odločil, naj ustanovi novo misijonsko družbo. Dne 6. januarja 1877 je začela Marijina misijonska družba pod vodstvom Marije od Trpljenja. Brez sredstev in podpore so trkale Marija od Trpljenja in njene sestre na razna vrata brez uspeha, dokler se jih je usmilil škof, ki jim je dal za stanovanje ubožno hišico, podobno betlehemskemu hlevu. Ker se je več bretonskih deklet sestram pridružilo, je dal oče ene teh sester, dostojno hišo za novicijat, nekak star grad, ki so ga pa sestre kmalu po svoje preuredile. Tu so se vzgojevale sestre za paganske misijone.

Pij IX. je umrl, zato je hotela imeti ustanoviteljica Marijinih misijonark novo družbo potrjeno od naslednika Leona XIII. Leta 1882. je prišla v Rim. Božja previdnost jo je peljala k frančiškankam v Aračeli, kjer je napravila sama in še ena setra obljubo tretjega reda. P. Rafaelu Aurilaku (D' Aurillac) se je izročila v dušno vodstvo. Ta ji naroči, naj napiše pravila svoje družbe. Marija od Trpljenja gre v Kolosej na rimski trg in napiše pod zaščitništvom marternikov in devic, ki so tu prelili svojo kri. Čez tri dni izroči pisanje svojemu dušnemu vodniku. Po premaganih težavah in raznih ugovorih so bila pravila z nekaterimi spremembami odobrena, dva meseca na to Marija od Trpljenja za prednico potrjena, družba pa čez leto dni pridružena frančiškanskemu redu in čez pet let potrjena (17. jul. 1890). Redovna pravila so bila kasneje po novem cerkvenem zakoniku urejena in 18. julija 1922 odobrena in potrjena.

Že ime novih misijonark pove, da so duhovne hčere serafinskega očeta sv. Frančiška Asiškega. Vodilo regularnega tretjega reda je temelj pravilom, ki so skozi in skozi prežeta s fračiškanskim duhom. V teh pravilih je jasno označen glavni namen njihovega delovanja z besedami: „Frančiškanske Marijine misijonarke se posvete misijonskemu apostolatu ko ponižne sodelavke misijonskih duhovnikov in se naselijo po želji sv. Stolice tudi v najnevarnejših in najbolj oddaljenih misijonih v tujini.“

Družba je podrejena sv. kongregaciji za razširjenje sv. vere. Njene članice so na razpolago apost. vikarijem za vse misijonske naloge, ki jim jih ti žele poveriti; vender velja njihova prva ljubezen pred vsem otrokom, ubogim, zapuščenim, trpečim in od sveta zavrženim.

² Glej: François Dare: Maria della Passione, Fondatrice delle Francescane Missionarie di Maria (Dal francese) Roma 1927, str. 26.

Redovne sestre združujejo premišljevalno in delavno življenje po zgledu prečiste Device in po duhu serafinskega reda. Značilno znamenje premišljevalnega življenja v družbi je vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa. More se reči da skriva Družba ravno v svitu monštrance v sebi skrivnost čudovitih uspehov svojega apostolata.

Temeljna zapoved njihovega redovnega življenja je in ostane: popolna samoodpoved. Ne gre le duše spreobrniti, ampak jih je treba tudi odkupiti, prav po besedah sv. apostola Pavla, da je treba na sebi dopolniti, „kar manjka trpljenju Kristusovemu“ (Kol. I. 24). Zato se te redovnice žrtvujejo za sv. Cerkev in za duše ter posredujejo pri Bogu za grešnike in vernike. Sveta Cerkev je to posvetitev in žrtev potrdila.

Družba je razširjena po vseh delih sveta in šteje sedaj — po 50 letih obstanka: 208 redovnih hiš (od teh v Evropi 62), in 5123 redovnic, med temi nad 500 Indijank, Kitajk, Japonk, Afrikank in drugih pagan-skih narodov.

Evropske naselbine so središča novega naraščaja za misijone, služijo pa tudi za okrevanje in oddih bolnih misijonark. Nove naselbine v misijonih so se tako hitro množile, da izkazuje Družba v tem času sledeče postojanke v misijonih: v Aziji: 81 redovnih hiš: (2 v Palestini, 4 v Siriji, 1 v Turčiji, 19 v Indiji, 7 na Cejlonu, 5 v Birmaniji, 32 na Kitajskem, 1 v Tibetu, 4 v Mongoliji, 3 v Mandžuriji in 3 na Japonskem).

V Afriki: 37 redovnih hiš: (12 v Maroku, 1 v Alžiru, 4 v Tunisu, 1 v Libiji, 2 v Egiptu, 2 v franc. Kongu, 8 v belg. Kongu, 1 v portug. Kongu, 3 v Mosabiku, 1 v Natalu in 2 na otoku Madagaskarju).

V Severni Ameriki: 14 redovnih hiš: (2 v Manitobi, 4 v Kanadi in 8 v Zedinjenih Državah).

V južni Ameriki: 11 redovnih hiš: (3 v Argentini, 5 v Perú, 1 v Braziliji, 2 v Čile).

V Oceaniji: 4 na Filipinih.

Družba FMM. potrebuje odločnih duš, ki goje resno pobožnost in imajo misijonski poklic. Premišljevalno življenje zahteva veliko notranjega duha, ki je duša apostolata in zato neobhodno potreben.

Obleka FMM. je iz tunike in škapulirja iz bele volne, pasu in pajčolanu, serafinskega rožnega venca in križa (iz bele ebenovine).

Pobožne duše, ki se žele posvetiti samostanskemu in misijonskemu življenju, pa ne morejo izpolniti vseh sprejemnih obveznosti, morejo vstopiti v Družbo ko družabnice „agregatinje“ in imajo priliko, da morejo doma in tudi v misijonih vršiti zelo važne posle. Imajo manj strogo redovno vodilo, a prežeto z istim serafinskim duhom. V veliki meri so deležne milosti redovnega življenja, žive v redovni družini, se udeležujejo češčenja pred izpostavljenim Najsvetejšim in zelo veliko prispevajo k apostol. delovanju doma in v misijonih. Agregatinje nosijo črno redovno obleko. Tako oblečene ne vzbujajo pozornosti, pridejo laglje v

stik s krogi, ki so težje dostopni. Na ta način nadaljujejo in izpopolnjujejo apost. delavnost redovnic.

V misijonih ima Družba tudi takozvane „Oblatinje FMM“, redovnice-domačinke ko svoje članice. Te so oprte na Družbo in nji podrejene, dobivajo v nji vso vzgojo in pomoč. Žive po posebnem, prav zanje sestavljenem Vodilu in se v svoji deželi posvete apostolskemu delu vsake vrste. Tako pridejo redovnice-domačinke na prednje postojanke, kjer so misijonarjem v dragoceno pomoč in oporo.

Redovno življenje FMM. se začne z najmanj 6 mesecev trajajočim pustulatom. Nato se nadaljuje v noviciatu, ki traja 2 leti, kjer se kandidatinja vzgoji v frančiškanskem duhu, samoodpovedi in misijonski gorečnosti. Po končanem noviciatu se pripusti kandidatinja k obljubam, najprej le za tri leta. Po pretekli dobi treh let je redovnica, ki je izpričala svojo stanovitnost, pripuščena k večnim obljubam in se daruje ko žrtev za sv. Cerkev in za duše. — Že po prvih obljubah more biti poslana v misijone. FMM. posvete dnevno povprečno 5 ur molitvi, ostali čas delu.

Različna so dela, ki jih vrše FMM. Naj navedemo glavna:

Za otroke je ustanovljenih: 36 jaslic, 16 oskrbovališč za dojenčke, 38 azilov, 68 sirotišnic.

Za mladino: 136 šol, od teh 39 penzijonotov, 90 najrazličniših delavnic (za slikarstvo, kiparstvo, vezenje, čipkarstvo, paramentiko in drugo).

V vseh navedenih zavodih za mladino je okoli 56.000 otrok.

Za bolnike: 47 bolnišnic, s približno 133.000 bolniki na leto; 7 bolnišnic za gobave, okoli 750 bolnikov letno; 6 lazaretov za nalezljive bolezni, okoli 2.300 bolnikov, 108 oskrbovavnic-dispanzerjev, okoli 2 milijona 180.000 oskrbovanih letno.

Temeljni znak navedenih ustanov, ki so razen nekaterih po večini siromašne, je ljubezen, ki ima v apostol. delu izrazito socijalen značaj. Namen jim je namreč, da dvignejo pagansko ženo potom verskega in npravnega poduka iz njene kulturne zaostalosti na višjo npravno in socijalno stopinjo, da jo prerode in uvedejo s praktičnim podučevanjem o različnih strokah tudi v organizacijsko, prosvetno delo. To je namen številnih delavnic, ki tvorijo eno najvažniših oblik misijonskega delovanja FMM.

Naj omenimo še nekaj del, kot n. pr. skrb za cerkve in zakristije ter pobožne družbe (kongregacije), ustanova krstitelj, zavetišča, obiski po ječah. Prezreti ne moremo važnega delovanja za podelitev zakramenta sv. krsta. Sedaj se podeli letno do 9000 odraslim sv. krst v zadnji uri in do 17000 umirajočim otrokom, povečini v lekarnah za uboge, na misijonskih potovanjih, obiskih paganskih vasi itd.

Ta pregled nudi v glavnih potezah sliko delovanje Družbe FMM. Njih naloga je zares velika in vzvišena. Toda, kaker so navedene šte-

vilke tolažljive, so vender le kapljica v neizmernem oceanu misijonske gorečnosti.

Zvesto stopa Družba po stezah svoje velike ustanoviteljice. Očividni blagoslov božji spremlja požrtvovalno in edino v čast božjo in rešitev neumrjajočih duš usmerjeno delovanje Frančiškanskih Marijinih misijonark. Serafska ljubezen je blagoslovljena od zgoraj; to daje take uspehe! V popolni udanosti do sv. Cerkve in njenega poglavarja si prizadeva Družba FMM. udeležiti željo svetega očeta Pija XI.: „Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem“.

P. J. A.



DR. P. ANGELIK TOMINEC.

Pregled zgodovine frančiškanov med Slovenci.

(Dalje.)

2. Samostan v Trstu.

Frančiškanski samostan v Trstu je bil ustanovljen, kaker sporočajo zgodovinarji, najbrže leta 1229. na pobudo sv. Antona Padovanskega. Mogoče je, da se je svetnik na povratku iz Gorice v Italijo res deli časa mudil tudi v Trstu ter da je ondi oznanjal božjo besedo. Gotovo pa je, da je tržaški škof Konrad Bojani (Boiani) ok. l. 1229. dal dovoljenje, da smejo zunaj kavanskih mestnih vrat v Trstu zidati cerkvico na čast sv. Frančišku Asiškemu, ki je bil leto poprej (1228) razglašen za svetnika. Poleg cerkve pa so postavili majhin samostan. Leta 1234. je cerkev posvetil tržaški škof Givard I. Hoteč varovati pravice stolnega kapitelja, kjer je bila tedaj edina župnija v celi tržaški škofiji, je cerkev postavil pod svojo oblast. To je bilo kmalu povod raznim prepirom mej škofom in frančiškani, katerim je napravil konec papež Aleksander IV, ki je v dveh pismih z dne 17. in 29. julija 1255 frančiškane oprostil vsakega vpliva škofove oblasti.

Cerkev je bila 13 m široka in 25 m dolga. Spočetka je imela samo en lesen altar, posvečen brezmadežni Devici Mariji. Polagoma je dobila več novih. Leta 1478. je patricij Lovrenc de Bonomo na lastne stroške postavil altar Marijinega Oznanenja. Rodbina del Ardžento (dell'Argento) je dala postaviti marmornat altar sv. Frančiška in rodbina Markeseti (Marchesetti) prav takega na čast karmelski Materi. Rodbina Frankol (Francol) je dala zidati marmornat altar sv. Angela Variha in dve drugi družini altarja sv. Joahima in sv. Frančiška. Nazadnje je leta 1524 Dominik de Basedžo (de Baseggio) postavil lesen altar sv. Antona ter nanj postavil kip velikega čudodelnika, tako da je imela cerkev do leta 1560 sedem altarjev. To leto je dal gvardijan p. Janez de Jurco cerkev popolnoma popraviti in jo deloma celo razširiti. Tedaj ji je rodbina Petaci (Petazzi) podarila tudi orglje z enoindvajsetimi registri. Cerkev je bila posvečena sv. Frančišku in se je po njem udi imenovala

dokler so Tržačani 15. junija 1667. sv. Antona Padovanskega izvolili za mestnega zaščitnika, kar je cesar Leopold I. s posebnim pismom z dne 16. februarja 1668 potrdil. Od tedaj naprej je ljudstvo prekrstilo cerkev sv. Frančiška v cerkev sv. Antona.

Kako je bila cerkev priljubljena lahko sklepamo že iz tega, da so se dobrotniki kar kosali, kedo bo več prispeval za njeno lepšavo. Baron Ludovik Marenzi je leta 1750. dal postaviti marmornat veliki altar in dvajset let pozneje je rodbina Petazzi darovala cerkvi marmornat tabernakelj. Rodbina Burlo je dala postaviti marmornat altar Brezmadežnega Spočetja, — ki ga je 22. marca 1603 posvetil škof Orsino de Bertis — in Andrej de Civrani je dal zamenjati lesen altar sv. Antona Padovanskega z marmornatim. Naposled so verniki na svoje stroške dali postaviti tudi zvonik z dvema zvonovoma, ker je dosedaj le majhni zvon iz line vrh cerkvene strehe vabil k službi božji. Mnogo odličnih patricijskih tržaških rodbin si je v tej cerkvi izbrala svojo grobnico, n. pr. rodbine Marchesetti, Mirissa, Piccardi, Barbo, Mercatelli, Morosini in mnogi drugi.

Tekom časa je zob časa cerkvi toliko škodoval, da jo je po dveh stoletjih bilo treba temeljito popraviti pod gvardijanatom p. Antona Zay; posvetil pa je cerkev 17. julija 1774 škof Ferdinand iz grofovske rodovine Herbersteinov. Cerkev je bila sedaj posvečena Mariji Pomočnici.

Spočetka so redovniki živeli od miloščine, ki so jim jo verniki prostovoljno dajali. Polagoma pa so tekom let začeli dobivati posestva in hiše, tako da so imeli od njih stalne in gotove dohodke. Po delitvi reda leta 1517. je samostan pripadel, podobno kaker v Gorici, k rahliši veji frančiškanskega reda, h konventualom. Samostan je pripadal prvotno k dalmatinski provinciji, dokler ga je leta 1668. cesar Leopold I. obenem z goriškim pridružil štajerski konventualski provinciji sv. Jožefa.

Glede delovanja frančiškanov v Trstu moramo na prvem mestu omeniti vodstvo bratovščin. Prva, najstarejša je bila ustanovljena 2. februarja leta 1242. pod provincijalom p. Peregrinom iz Trsta. V to bratovščino so smeli biti sprejeti izključno le tržaški patriciji, zakonski otroci plemiških starišev, rojeni iz onih 13 rodbin, ki so bratovščino ustanovile. Nikedar jih ni smelo biti več kot štirideset bratov in niso smeli biti vpisani v nobeno drugo bratovščino. To bratovščino sv. Frančiška Asiškega so ustanovile sledeče patricijske rodbine: Argento, Bonomo, Burlo, Padovini, Baseggio, Leo, Cigotti, Stella, Giuliano, Pellegrini, Belli, Petazzi in Tofanio. Na samostanskem hodniku so člani te bratovščine postavili malo kapelico, kjer so se zbirali k pobožnim vajam.

Ker je bila pravkar omenjena bratovščina omejena na tako malo število, so po izvolitvi sv. Antona Padovanskega za posebnega zaščitnika mesta Trsta leta 1667. ustanovili bratovščino sv. Antona, v katero so vpisavali večinoma člane iz ljudstva, pa tudi nekatere patricije. Do leta 1766. sta obe bratovščini živeli lepo v miru. Tedaj pa je med njima nastal prepir radi prednosti v zaobljubljeni procesiji na praznik sv. Antona Padovanskega. Bratovščina sv. Antona je tedaj zapustila konventualsko cerkev in se z vsemi zastavami, kipom in drugim začasno preselila v cerkev sv. Rožnega venca. Dne 6. julija

1766 so pa sklenili zidati lastno cerkev sv. Antona, ki se je imenovala „Novi sv. Anton“ (S. Antonio Nuovo), staro so pa začeli imenovati Stari sv. Anton (S. Antonio Vecchio).

Razen teh dveh bratovščin so oskrbovali frančiškani in pozneje konventuali tudi bratovščino sv. Bernardina. Kedaj je bila ustanovljena se ne da točno dognati, gotovo pa pred letom 1510. Člani bratovščine so si za svoje sestanke postavili lastno malo cerkvico blizu frančiškanskega samostana. Nekaj časa je bila cerkev v oskrbi reda križarjev, ki so poleg nje postavili moško bolnico. Ko je te (baje vsled slabega življenja leta 1624. beneški dož Janez Correr pregnal), so na željo tržaškega škofa Rinalda Skarlikija (Scarlichi) dne 13. februarja 1625, bolnico in cerkev prevzeli usmiljeni bratje. Bratovščina sv. Bernardina je pa prenehala.

Poleg vodstva imenovanih bratovščin so frančiškani delovali tudi v dušnem pastirstvu ko pridigarji in spovedniki. Mnogokrat so imeli adventne in postne pridige v stolnici ali v cerkvi sv. Silvestra. Ob večjih praznikih, ko so imeli v svoji cerkvi slovenske pridige za okoličane, so povabili bodisi vsled pomanjkanja lastnih slovenščine zmožnih mašnikov ali radi večje slovesnosti duhovnike iz Kranjske. Med drugimi je bil slovenski pridigar v Trstu tudi Primož Trubar, ki je pa odpadel k protestantom.

Frančiškani so otvorili v Trstu javno šolo, ki so jo enako radi obiskovali patriciji in meščani. Oskrbovali so jo, dokler ni bil njihov samostan zatrt. Na prošnjo tržaške občine so za kratko dobo sprejeli oskrbovanje kapelanije v cerkvi sv. Petra. Vsled kuge leta 1623. je zmanjkalo kanonikov in na njih mesto so prišli konventuali; ko se je število kanonikov tekom časa zopet spolnilo, je stolni kapitelj, kjer je bila tedaj edina župnija v škofiji, zahteval kapelanijo nazaj. Konventuali so se spočetka sicer upirali, pa so vsled pogajanj med kapiteljem, škofom in občino leta 1629. kapelanijo opustili.

Kakor toliko drugim, tako tudi temu samostanu jožefinizem ni prizanesel. Leta 1786. so bili konventuali pozvani naj zapuste samostan, ter naj postanejo svetni duhovniki ali pa naj gredo v ljubljanski frančiškanski samostan. Storili so prvo. Zadnji gvardijan p. Ludovik Senčar je par let pozneje umrl 4. marca 1789. Drugih pet konventualov p. Jurij Damiš, p. Restitut Tomada, p. Modest Kalin, p. Krescentin Haller in p. Frančišek Casarsa je bilo imenovanih za kapelane pri sv. Mariji Večji v Trstu.

Samostan so določili leta 1786. za škofijsko pisarno, v času francoske vlade pa je bil prazen in pravtako zapuščen kaker cerkev. Za cerkev je nastopila nova doba, ko je 16. maja 1813 general Marmont izročil vrhovno oblast nad Trstom baronu Angelju Calafati-ju. Temu pa se je cerkev silno priljubila in tekom štirih mesecev svoje vlade jo je znotraj in zunaj krasno popravil in olepšal. Postavil je vanjo tudi krstni kamen iz najfinejšega marmorja. Spočetka je bila cerkev podružnica župnije sv. Marije Večje; 1. januarja l. 1847 je pa postala samostojna župnija. Samostan sam so polagoma zaradi uravnave ulic podirali in dandanes je na njegovem mestu zasajen park.

Opombe: Trst.

1. Dr. Pietro Tomasin, Notizie storiche intorno all'Ordine dei Frati Minori Conventuali in Santa Maria del Soccorso e nella Cella Vecchia di Trieste e in Santa Maria di Grignano. (Archeografo Triestino vol. XXI. Trieste 1896—1897; p. 109 do 184; vol. XXII/1898—1899, p. 5—116; Marian, l. c. V p. 41—43; Greiderer, l. c. p. 252; Friess, l. c. p. 91; Alfons Žak, O. Praem. Oesterreichisches Klosterbuch, Wien-Leipzig 1911, p. 187. Prisrčno zahvalo sem dolžan g. Miroslavu Premrou, ki mi je s svojim bagotim znanjem šel posebno pri opisovanju goriškega in tržaškega samostana zelo na roko.



P. ADOLF ČADEŽ:

Pred vojsko.

Svetovna vojska ni nastala kar čez noč, temuč je napetost mej narodi vladala že dolgo časa pred njo. Za njo so se pripravljale države že veliko let. Prepirali so se med seboj Nemci in Francozi, pisali so o moči angleškega in nemškega vojnega ladijevja, govorili so o pripravah za vojsko na suhem in na morju.

Pa o vojski niso samo govorili, temuč tudi kazali so svojo moč v vojnih vajah na suhem in v demonstracijah na morju.

L. 1913. so v Sredozemskem morju skorej vse večje države razkazovale svoje vojne ladje. V aleksandrijskem pristanišču smo videli najhitrejšje nemške ladje. Italija je pripeljala sem kazat svojo moč. Avstrija je poslala tri ladje. Na eni od njih, po imenu Zrini, je bil kapitan Slovenec g. Šušteršič. Na to ladjo je bil povabljen tudi pisec teh spominov in sicer neko nedeljo, ko je bila na ladji slovesna sv. maša. Na to je prišlo sem francosko ladijevje. Imelo je sé seboj okrog osemdeset torpednih čolnov, t. j. malih pa hitrih ladjic, ki so bile na videz igrače na morju, pa so zelo nevarne. Nazadnje so prišle še angleške ladje in sicer v tolikem številu, da je samo polovica od njih imela prostora v aleksandrijski luki, druga polovica pa je morala iti v Port Sajd. V aleksandrijskem morju so postavili ladje po dve in dve skupaj, drugo zraven druge. Ogromna vrsta morskih velikanov je segala kake dve uri v daljavo. Bile so same nove ladje nizke in dolge, skorej vse enake, da na prvi pogled ni bilo mogoče ločiti drugo od drugih. Ko se je noč naredila, so vse te ladje z električnimi metalci svetlobe obsevale celo noč mesto, okolico in nebo, tako, da je bilo nas kar groza.

Ljudje, ki so vse to videli, so nehote govorili, da vojsko pripravljajo.

Ob tej priliki sem vprašal Angleža, p. Dunstana, ali bo prišlo do vojske med Nemci in Angleži?

„Prav gotovo,“ je bil kratek odgovor.

„Ali je to Vaše mnenje, ali mnenje nekaterih angleških listov?“

„To je mnenje vseh Angležev, učenih in priprostih, bogatih in ubogih. To je mnenje vseh naših časopisov, samo da nekateri od njih to povedò, drugi pa o tem molčè.“

„Zakaj pa je med Angleži splošno mnenje, da bo vojska z Nemci?“

„Mi živimo od morja,“ pravi Anglež. „Če bi nas kedo na morju izpodrinil, bi bila to naša smrt. Ravno zdaj je nevarnost, da bi nas Nemci na morju izpodrinili. Mi se moramo braniti, če hočemo živeti.“

„Kedaj pa bo prišlo po Vašem mnenju do vojske?“

„Kedar bo prilika za nas najbolj ugodna. Na to priliko pa morajo paziti naši državniki.“

Dne 28. jun. 1914. je prišla nepričakovana vest o smrti Franca Ferdinanda in njegove žene. To je bil prvi blisk pred grozno nevihto, ki je imela divjati nad štiri leta.

V začetku julija istega leta smo imeli v Aleksandriji v cerkvi sv. Katarine slovesno črno sv. mašo za ranjima. Imel jo je škof sam, levitiral pa je pisec teh spominov. Te službe božje so se udeležili konzuli vseh držav, ki so bile zastopane v Aleksandriji, kaker tudi vladni zastopniki Egipta in Turčije, kamer je takrat Egipet vsaj po imenu še spadal.

Ko sem par dni kasneje govoril z grofom Heribertom Hohenwartom, plemičem stare kranjske družine, ki je bil zastopnik avstrijske vlade v Kajiri, ki pa je po leti živel v Aleksandriji, mi je ta rekel: „G. pater, vojska bo.“

Ali je ta visoki diplomat že takrat imel sporočilo z Dunaja, ali je to samo uganil, ne vem, toda čas je pokazal, da je g. grof prav imel. Ko pa je Avstrija zažugala vojsko Srbiji, g. grof napovedi vojske ni čakal, temuč nenadoma domov zbežal. Ko sem se na ladji od njega poslovil, mi je g. grof rekel: „G. pater, pojdite domov, za Vas je nevarnost tukaj.“ Jaz grofu Hohenwartu nisem verjel in sem v Aleksandriji ostal.

Razen politikov so vojno slutili tudi bankirji. Zlato je kar čez noč zginilo iz prometa. Skrilo se je, kakor se skrijejo ptički, ko zapazijo roparico v zraku. Zginilo je, kakor zginejo ribe, če vržeš kamen v vodo. V Egiptu je bil poprej v prometu samo kovani denar, srebro in zlato, bankovcev še poznali nismo. Zdaj pa kar naenkrat ni bilo več videti zlate egiptovske lire, temuč samo papirnat denar.

Prišlo pa je za zlato še hujše. Angleška oblast je nastavila po vseh bankah svoje nadzornike, češ, da ne bo kakega nereda v denarnem prometu, če bo prišla vojska. V resnici pa so ti nadzorniki imeli samo ukaz zlati egiptovski denar pobrati in ga zamenjati s papirnatim, zlato pa poslati na Angleško.

Nekega dne sem pri kavi rekel gg. Mihaelu Sebek-u, blagajničarju koptovske privatne banke A. Diab: „G. Mišelj, od zdaj naprej pa ne boste več tehtali lepih rumenih zlatih lir, kaker ste jih do zdaj tehtali,

predno ste šli h počitku.“ Zlata namreč po bankah ne štejejo, temuč le tehtajo.

„Zakaj bi ga ne tehtal več? Kako to mislite?“

„Zlato vam je pobral angleški nadzornik in je zanj dal bankovce.“

„Ali mari mislite, da smo mi sè zlatom na Angleža čakali? Ne mislite, da smo res tako nespametni! Naše zlato se boji nadzornikov, kaker pri vas v Evropi slana sonca. Ko se sonce pokaže, slana zgine.“

Ko sva bila z g. Mišelom zopet sama, sem mu rekel:

„Kaj pa ste storili sè zlatom?“

„Skrili smo ga. V zemljo smo ga zakopali.“

„Kedaj pa?“

„Ko se je bilo v Sarajevu zabliskalo in počilo, se je večji del našega zlata skrnil pod zemljo, kaker krt v luknjo. In koliker več pišejo in govorijo o vojski, toliko več zlata beži pod zemljo.“

„Ali ste ga dali v železne zaboje?“

„O ne, temuč v čisto navadne platnene vreče. Če bi ga dali v železne zaboje, bi jih bilo težko skriti. Platnena vreča pa se popolnoma prilagodi na jamo v zemlji in na zidovje v bližini. Vrh tega je vreče veliko težje najti, kaker pa kovinaste posode. Vreče vzamejo tudi veliko manj prostora.“

G. Mihael Sebek je bil namreč prav pobožen mož. Prišel je vsaki dan k nam v cerkev. Ministriral je pri eni sv. maši, pri kateri je šel vsakikrat k sv. obhajilu. Na to je pri nas popil malo črne kave in šel na delo v banko.

„Slišite g. Mišelj,“ sem rekel o priliki bankirju, ko sva bila zopet sama pri kavi, ali pa ni nevarno, da bi kedo izdal, kje imate zaklad zakopan?“

„Prav nič. To sploh ni mogoče. Naša banka je privatna, zasebna; samo štirje smo, ki jo vzdržujemo. Eden je ravnatelj, drugi njegov namestnik, tretji blagajničar, četrti pa je pri nji vdeležen samo z denarjem. Če kedo izmed nas treh umrje, stopi četrti v banko. Na to si izvolimo izmed nas ravnatelja, novemu udu odkazemo službo in na izpraznjeno mesto sprejmemo novega uda. Ker je naša banka zelo ugledna, imamo vedno mnogo kandidatov za izpraznjeno mesto. Z deležem novega uda izplačamo zapuščnino rajnkega. Mi štirje imamo svoje imetje v banki in sicer v čistem zlatu in tega smo zakopali. Razen nas štirih pri tem pogrebu zlata ni bilo nobene priče. Sam svojega deleža pa nihče ne bo izdal.“

„Slišite, g. Mišelj, skorej ni verjetno, da bi bila banka toliko zlata zakopala. Saj ste morali angleškemu nadzorniku predložiti knjige in zapisnike, ki kažejo, koliko imate v blagajni zlata, bankovcev in drobiža.“

„Kedo pa pravi, da smo prav vse zlato do zadnje lire zakopali in da ga nismo prav nič za seme in za videz pustili! In potem, kedo ne ve, da imajo banke, zlasti še privatne, kaker je naša, dvojne zapisnike,

enega za nas štiri, kjer je zlato po pravici zapisano in pa družega, ki je namenjen za angleškega, za egiptovskega in mogoče še za kakega drugega nepotrebnega nadzornika. Obenem pa tudi nikari misliti, da smo vse zlato na enkrat zakopali. Nadalje bodite prepričani, da Anglež dobro vè, da so banke zlato zakopale. Ne samo mi, temuč vse banke po celem Egiptu so imele svoj pogreb, prav tako kaker takrat, ko je bil pred več tisoč leti v Egiptu angelj morivec v eni noči pomoril vse egiptovske prvorojence in pa prvorojence tistih Hebrejcev, ki niso hoteli obhajati velikonočnega jagneta, kaker je bil G. Bog po Mojzesu zapovedal. Ako bi mi ne bili previdni, bi bilo naše banke že davno konec!“

„G. Mišelj, koliko tisoč zlatih egiptovskih lir pa ste zakopali?“

„O g. pater, Vi vse preveč vprašujete! Takih stvari se ne more povedati. Zaupal sem Vam že tako preveč. Te stvari so samo za nas bankirje. Toda vem, da ste Vi tujec v Egiptu in govorila sva brez prič.“

Glejte, to je bil g. Mihael Sebek, blagajničar banke A. Diab, ki je bil obenem tudi predsednik in blagajničar tretjega reda sv. Frančiška v naši župniji sv. Katarine. Bil je neoženjen, živel je skromno sè svojo materjo, ki je bila vdova in mlajšo sestro, ki mu je bila za gospodinjo.

Koliko zlata je ta koptovska banka zakopala, to pa moram zvedeti, naj stane, kar hoče, tako sem si mislil, ko sva bila z g. Mišelom zopet sama.

„G. Mišelj! sem mu rekel prav nedolžno.“ „Koliko mora imeti banka v Egiptu denarja, če hoče začeti z delom?“

„Srednje velika banka mora imeti v začetku vsaj 600.000 egiptovskih lir (170 milijonov Din.), da more shajati.“

„To se pravi,“ sem jaz hitro dostavil, „njeno premoženje, imovina, posestva, krediti in druge stvari morajo toliko znašati.“

„Ne, ne. Toliko mora imeti banka čistega zlata. Večje zneske moramo izplačevati vedno v čistem zlatu.“

„O gg .Mišelj, zgaj pa vem, koliko zlata ste zakopali, da boste mogli po vojski brez velikih skrbi nadaljevati z denarnim delom.“

Pri teh besedah sem se bil dobremu gospodu prijazno nasmehnil, g. Mišelj mi je pa prav resno in nevoljno odvrnil:

„G. pater, jaz z Vami o naši banki nisem nikoli in nič govoril.“

In pri tem je tudi ostalo. Z g. Mišljem o njegovi banki nisva nikoli več govorila.

Da nekaj let preskočim, povem, da dobrega g. Mihaela, blagajničarja banke A. Diab, ki se zdaj imenuje Diab Zehil, čez deset let, ko sem zopet v Aleksandrijo prišel, nisem več našel med živimi. Umrli je še precej mlad. Svoje ne majhino premoženje pa je v oporoki naložil v dobra dela, katerih moli ne snedò in tatovi ne izkopljejo in ne ukradejo.

Dogodki svetovnega pomena pa so se v tem času hitro podili drug za drugim, kaker črni oblaki pred nevihto.

Prve dni avg. se je v Evropi začela vojska, v Egiptu pa je še nismo imeli, ker tukaj je bila po imenu turška oblast, ta pa je bila prve tri mesece vojske nevtralna, to je, ni še šla v vojsko.

Nemčija in Avstrija ste klicali svoje ljudi iz Egipta pod orožje in Angleška jima tega ni branila, če tudi bi bila to lahko storila, ker dežela je bila popolnoma v njeni moči. Da pa ji to ni bilo všeč, se je videlo povsod in Angležem prijazni listi tega niso nič skrivali; na angleški strani pa so bili tukaj vsi časopisi brez razločka. Ti listi so že v začetku z veliko gotovostjo prerokovali kakšen bo konec vojske. Že mesca avgusta 1914. sem videl izložen zemljevid nove Evrope. Zarisana je bila Grejt Srbija (Great Serbia), Velika Srbija in sicer ravno taka, kaker je sedaj Jugoslavija, samo s tem razločkom, da je bila ta Velika Srbija za nas pravičnejša, kaker pa jo je kasneje vojska prinesla. Tukaj je bila Goriška in Istria prideljena naši kraljevini.

Kakšnega mnenja so bili Egipčani o izidu vojske, kaže tudi naslednje.

Prišel je 18. avg., rojstni dan rajnega cesarja Franca Jožefa. Na ta dan je bila vsako leto slovesna sv. maša v katoliški koptovski cerkvi, ki je bila l. 1902. sezidana z avstrijskim denarjem, kaker kaže še sedaj marmorna plošča uzidana pri velikih vratih te cerkve.

Bilo je 17. avg. že po deseti uri zvečer, ko me pride klicat vratar rekoč, da me čaka na porti avstrijski podkonzul dr. Švagula, katerega mi iz naših spominov že poznamo.

„G. pater,“ pravi podkonzul: „Kopti so nam zdaj na večer cerkev za jutri odpovedali. Ali bi ne hoteli Vi maševati jutri ob 8. uri v kapelici šolskih sester, ki je v bližini te cerkve? Mi namreč nimamo na razpolago nobene cerkve in maše odpovedati tudi ne moremo, ker so povabljeni uradniki in kolonija?“

Sv. mašo sem obljubil in tudi opravil. Vdeležba je bila zelo velika. Ne le kapelica, temuč cela hiša in še mali vrt okrog nje, je bil popolnoma poln vernih. To je bila pogrebna sv. maša za staro Avstrijo v Egiptu.

Nasledki te sv. maše pa so bili, da sem dobil detektiva, stalnega spremljevalca, ki mi je bil odslej vedno za petami. Sledil mi je kaker psiček. Če sem imel pogreb, je šel med pogrebci, če sem se šel kopat v morje, sem ga opazil v bližini kopališča. Držal se me je, kaker senca; objela me je pri samostanskih vratih in zapustila, ko sem vstopil v klavzuro.

Tla v Aleksandriji so postala vedno bolj vroča ne le od afrikanškega sonca, temuč tudi od vojske v Evropi.

Turčija se je vsaki dan bolj nagibala na nemško stran in Angleška je vsaki dan bolj pazno gledala na Egipt. Prve dni septembra 1914. sta Nemčija in Avstrija zaprli konzulate in odpoklicale uradnike v domovino. Avstrija je bila pokroviteljstvo svojih ljudi v Egiptu zaupala Italiji.

Ker so razmere postajale vedno bolj nevarne, sem svetoval našim šolskim sestram, naj večji del od njih gre domov, druge pa naj se umaknejo v zavetišče za služkinje. Sestre so to tudi storile. Bile so namreč v Aleksandriji na dveh krajih, v šoli in v azilu. Bil pa je tudi prav zadnji čas, da so odšle; šle so namreč prav sè zadnjim parnikom, ki je še sprejel ljudi, namenjene v Avstrijo in Nemčijo. Ta prilika pa je bila tudi za me zadnja, da bi bil mogel še bežati pred vojnim vjetništvom, kasneje ni bilo več mogoče. Toda jaz sem bil ostal v deželi. Takoj na to je bila angleška pomorska oblast zaprla luko in brez nje-nega dovoljenja ni mogel nihče več ne v deželo, ne iz nje.

Prve dni oktobra ste se oglasili pri meni dve dekleti, doma iz Kranjske gore. Bili ste v službi zadnjega egiptovskega podkralja, ki mu je bilo ime Abbas Hilmi II.

Na dvoru tega podkralja v Kajiri je bilo v službi več naših deklet s Kranjske. Imele so prav dobro plačo in ne težko delo. V verskem oziru niso imele nobene zapreke, le k sv, maši so mogle hoditi samo vsako drugo nedeljo. Takrat so po navadi tudi prišle k spovedi.

Rekli ste: „Dobili sva od kralja telegram iz Carigrada, da naj nemudoma prideva tja, pa ne moreva nikjer dobiti ne dovoljenja, ne ladje za Turško. Kaj naj storiva?“

„Pridite popoldne,“ sem rekel, „upam, da vama bom mogel povedati, kako boste prišli na Turško. Sinoči namreč je prišel k nam iz Carigrada eden izmed naših patrov. Po tisti poti, po kateri je prišel on iz Carigrada sem, boste šle ve dve iz Aleksandrije tja.

Naš pater je šel iz Turčije v Bolgarijo in od tam v Grčijo, z Grškega pa v Egipt. Bolgarija in Grčija ste bili takrat še nevtralni državi, četudi je ena izmed njih bolj nagibala k Turčiji, druga pa k Angleški. Naši domačinki ste res po označeni poti srečno prišli v Carigrad, kaker ste mi kesneje sporočili.

Njunin gospodar, podkralj, pa je že poprej zbežal iz Egipta. Bil je pri Angležih slabo zapisan in ni čakal, da bi ga bili ti pograbili in v vjetništvo odpeljali. Da se je podkralj Angležev po pravici bal, je čas takoj pokazal. Ko je proti koncu oktobra 1914 Turčija šla v vojsko, je bila prva stvar Angležev, da so pograbili posestva egiptovskega podkralja in jih hoteli prodati. Toda posestva podkralja so bila tako globoko zadolžena, da se ni vedelo, ali so večji dolgovi ali pa vrednost posestev. Vsi ti ogromni dolgovi pa so bili narejeni pri angleških bankah, tako da Angleška ni mogla prav nič vzeti. S tem pri Angležih izposojenim denarjem pa si je bil podkralj nakupil posestev v Švici in drugod po Evropi in Ameriki, sploh tam, kjer je upal, da angleška roka ne bo mogla vmes poseči.

Ravno v tem času, ki ga tukaj opisujem, pa se mi je bilo nekaj prigodilo, kar bi bilo moglo biti za me nad vse usodepolno.

Omenil sem bil že enkrat, da sva se s p. Dunstanom hodila kopat v morje in sicer v Anfušo, kraj, ki je v bližini razvalin starega zgodovinskega svetilnika aleksandrijskega.

Da sva mogla na primern prostor, sva hodila skozi angleško vojašnico, kar so nama radi dovolili, ker je bil moj prijatelj vojaški kapelan. Drugim je bil prehod skozi vojašnico strogo zabranjen.

Neki dan sva prišla na najun prostor, da bi se kopala, pa je bilo morje zelo razburkano, vse penasto.

„Kaj naj narediva?“ vpraša Anglež.

„Kar hočete,“ mu odgovorim. „Če se boste Vi kopali, se bom tudi jaz. Če pa se Vam zdi preveč nevarno, pustiva.“

„Za naju ni nič nevarnega,“ se odreže pater. „Kakor veste, naredila sva pogodbo med seboj. Prišla sva od daleč in večer se dela. Kar v vodo!“

Tukaj omenim, da je bil Anglež svetoval brž prvič, ko sva se kopala v morju sledeče. Midva oba znava plavati, je rekel, in oba sva mašnika. Toda tudi najboljši plavač lahko utone. Narediva torej pogodbo, če bo kateri izmed naju v nevarnosti, da bi utonil, naj mu drugi takoj podeli sv. odvezo, toda ponj ne sme hoditi. Če plavač zgubi glavo, previdnost, bo v nevarnosti gotovo utonil. In če mu drugi gre na pomoč, bosta utonila oba. Da bo torej utonil samo eden in ne dva, naj bo eden izmed naju vedno za mašnika, ki deli sv. odvezo, drugi bo pa za mrliča, ki gre v nebesa. Tako nama tudi najhujše morje ne bo moglo škodovati.“

Ta nasvet je bil obema všeč in po tem sva tudi to pot ravnala. V par minutah sva bila oba v razburkanem morju. Toda gorje! Valovi so naju pograbili in morski tok je naju gnal na visoko morje. Vsako prizadevanje, da bi bila prišla na suho, je bilo zastonj. Na več krajih sva se skušala sprijeti skalnatih robov, ki molijo tupatam iz vode, toda prvi val naju je odtrgal in potegnil na morje. V kratkem času sva imela roke, kolena in prsi na več krajih ranjene in krvaveče. Bila sva brez vsake moči in plesala sva kaker list na vodi.

„Anglež se oglasi: Bodiva zdaj najpoprej oba za mašnika, drugo pa prepustiva angelju varihu.“

Čez nekoliko časa je Anglež zopet komandiral, kaker kapitan na morju.

Prepustiva se popolnoma morskemu toku, naj naju nese, kamer hoče; tukaj ni mogoče priti na suho.“

Mirno sva plavala drug zraven drugega. Ko sva bila nekoliko bolj daleč od nabrežja, kjer se valovi niso lomili, je bilo plavanje prav prijetno in nič utrudljivo. Morje je naju neslo proti zahodu, v smeri proti luki. Ko sva bila obšla polotok Fort Ada, kjer je imenovana vojašnica in za njo najuno kopališče, jo je morski tok zavil v zaliv v Anfuši. Tu je bilo morje mirnejše. V oddaljenosti pol kilometra od tam, kjer sva bila pustila obleko, sva prišla srečno na suho in sicer v nabrežju dela mesta, ki je bil pred vojsko popolnoma arabski. Bila sva v bližini javnega kopališča, ki se tudi po tem zalivu imenuje Anfuši.

Bila sva torej na suhem, toda v kakšnem stanu! Oblečena sva bila v kopališko obleko, raztrgano od robov in krvaveča na več mestih telesa. Če tudi rane niso bile velike, so pa bili madeži krvavečih ran pomešani z vodo veliki. Izgledala sva, kaker dva mučenca po bičanju.

„Gorje, če nas bo kedo izmed naših videl!“ sem rekel Angležu.

„Popolnoma nič,“ me zavrne pater. „Kedo pa naju v tej uniformi spoznati more?“

Toda prišla je druga nevarnost. Zapazili so naju arabski otroci. Kaker ose so se vsuli za nama, kaker psi so na naju lajali in obkladali naju z najgršimi psovkami, veseleč se, da vidijo Evropejce v sredi arabskega mesta v tako žalostnem stanu.

Pogledal sem po strani Angleža. S stisnjenimi zobmi, z nagubanim pogledom je mirno korakal, kaker da bi bil ravno pred bojem ali pa v vojaški paradi.

Rekel sem mu: „Kaj pa bova storila, če bodo začeli naju kamenjati?“

„Tekla bova,“ je bil kratek odgovor.

Srečno sva prišla do vojašnice, kjer sva morala skozi glavna vrata; zadaj za vojašnico je bila najuna obleka. Straža je naju takoj spoznala, se namuznila in še lepo pozdravila.

Ko sva se vračala domov in šla mimo javnega kopališča, je rekel p. Dunstan:

„Ali vidite nad kopališčem črno zastavo?“

„Gotovo. Kaj pa to pomeni?“

„Kedar je morje zelo razburkano, potegnejo na drog črno zastavo v znamenje, da je kopanje smrtno nevarno. Prav tako, kedar na morju vihar razsaja, potegnejo v luki črno zastavo v znamenje, da je za vsako ladjo smrt, če hoče v pristanišče, ker bi se pri urodu razbila.

Črna zastava pomeni smrt, kateri sva midva danes prav pri piki utekla. Treba se bo angelu varihu prav lepo zahvaliti.“

Ta dogodek ni sicer tako važen, pač pa spada med moje spomine, ker bi bil kmalu zadnji mojega življenja.

Dopisi.

Iz kronike novomeške skupščine in novomeškega tretjerednega okrožja. I. V Cvetju 1927, zv. 5—6, str. 94 je bilo povedano, da je glavni zapisnik bratov in sester tretjega reda sv. Frančiška v Novem mestu ohranjen iz l. 1844. Gotovo je pa tretji red že tu lepo cvetel l. 1741., ker so imenovanega leta imeli v novomeški franč. cerkvi lastno grobnico mej altarjema sv. Frančiška in sv. Antona. Tretjeredniki so plačevali za vzdrževanje te grobnice samostanu letno 6 renških (nek starim goldinarjem podoben denar!) Prošnjo za lastno grobnico so podpisali prednik in svetovavci tretjega reda novomeškega odbora. (Novomeška sam. kronika, I, pogl. 60, str. 471.). Naš sedanji tretji red še vedno

hodi po stezah starih tretjerednikov t. j. v smereh cerkvenosti in dobrodelnosti. Duhovne vaje imamo vsako leto o pustnem času. Cvetje prihaja sedaj v skupščino v 105 izvodih. Za sedmo stoletnico razglašenja sv. Frančiška za svetnika je naš tretji red izdal in založil župnika A. Oblaka spis: „Sv. Frančišek Serafski“. To knjižico posebno krasi uvodna slika: kako Frančišek zamaknjen v Boga posluša čudovito nebeško godbo; posneta je po novomeški altarni sliki, ki jo je slikal Andrej Herrlein l. 1779. — Naš novomeški tretji red tudi na poseben način skrbi za čast božje službe. Oskrbuje namreč cerkveno petje. V ta namen žrtvuje vsako leto (okoli 4—5 tisoč Din). Za Frančiškovo cerkev v Šiški je doslej daroval 6000 Din. Tudi v druge namene, kaker v podporo ubogih in povzdigo ljudske prosvete rad prispeva. Naj bo vse v večjo čast božjo!

II. Zadnji redni sestanek gg. voditeljev in prijateljev tretjega reda novomeškega okrožja se je vršil dne 4. oktobra 1927. Ta dan smo zaključili sedemstoletnico smrti sv. Frančiška. Spored je bil tale: sv. maša, zborovanje, letno poročilo o naših skupščinah, pri katerem je p. vizitator ugotovil, da celo novomeško okrožje šteje članov 9134, 517 novincev. Dalje so sledili tile referati: „Tretji red in njega milosti, pravice in dobrote“, „Kakšen naj bo voditelj tretjega reda“ in „O predstojništvu tretjega reda“. Novomeško tretjeredno okrožje se močno giblje, Bog daj temu primerno veliko uspehov v dobrobit svete katoške Cerkve!

D.



Razgled po serafinskem svetu.



Sedmo stoletnico, odkar je bil Fr. Asiški za svetnika razglašen, so Frančiškovi sinovi povsod obhajali, deloma je še bodo, kaker je naročil njihov p. general. Tretjeredniki ljubljanske skupščine so jo obhajali v domači skupščini pri mesečnem shodu 15. julija, naslednji dan pa v Frančiškovi cerkvi v Šiški, kamer jih je že ob polu petih zjutraj prišlo do petsto, drugi so se pa zbrali do pete ure, ko je pridigal preč. p. provincijal, na kar je sledila sv. maša pred Najsvetejšim.

Kapucinski red obhaja letos četrto stoletnico, odkar ga je papež Klemen VII. potrdil in odobril l. 1528. Mi svojim sobratom l. Frančiškovega reda želimo, da bi se še nadalje njihov red razvijal v korist sv. Cerkvi, naši ljubljani Sloveniji in misijonom.

Zborovanja voditeljev tretjega reda v Šiški dne 16. julija so se vdeležili: g. provincijal p. Regalat, g. dekan Plantarič iz Trebnjega, g. žup. Poljak iz Sostrega, g. žup. Weiss iz Št. Janža pri Velenjem, g. žup. Dobernik iz Rožeka na Koroškem, g. žup. Knific z Gorij, pp. voditelji iz Kamnika, z Viča, iz Novoga mesta, iz Šiške in iz Ljubljane. Oglasila sta se tudi narodna poslanca iz Prekmurja gg. Klekl in Jerič, priglasila se še voditelja z Roba in Blok. Ali ni bilo premalo? Kaj mislite gg. in pp. voditelji?

V začetku marca tega leta je umrl v Strasburgu v Aljzaciji (sedaj Francoska) vseučiliški profesor, učenjak in velik častivec sv. Frančiška Asiškega, Pavel Sabatijé (Sabatier). Po veri je bil protestant, po poklicu pastor, po duhu plemenit človek. Največ časa in življenja je posvetil študiju sv. Frančiška Asiškega, katerega je zelo ljubil in spoštoval in je o njem več napisal in pogosto tudi na vseučilišču predaval. Na njegovo spodbudo so začeli Frančiškovo življenje študirati mnogi frančiškani, učeni možje in tudi nekatoličani. Najimennitniša njegova knjiga je: Življenje sv. Frančiška, ki jo je prvič izdal v francoskem

jezku l. 1893, pa je od sv. Cerkve radi verskih zmot prepovedana. Nekatere napake je v poznejših izdajah popravil, vseh pa ne, ker je mož protestant in nekatoliškega mišljenja. Mnogo lepega je povedal in zapisal o Frančišku, več del Frančiškovih je pa napak tolmačil in ga je napravil za upornika proti Cerkvi in nasprotnika papeževega; ni čuda, ker je svetnika presojal po protestantovskih predsodkih in racionalističnih načelih. Knjiga je izešla v blizu 50. izdajah; le škoda, da Sabatije ni pravočasno popravil svojih napak. Rad in pogosto je bival v Asizu. Pred dobrimi 20. leti je zbral krog učenjakov in ustanovil „mednarodno društvo za frančiškanske študije“. Ker se je mož celo življenje veliko in resno trudil za študij Frančiškovega življenja, dela in duha, zato so ob njegovi smrti v Asizu celo uro zvonili sè vsemi zvonovi.



Priporočilo v molitev.



V pobožno molitev se priporočajo:

I. N. svojega sina dijaka presv. S. J., Mariji, sv. Antonu Pad., sv. Fr. Sal., sv. Mali Tereziji, da bi ostal zdrav in bi dosegel svoj cilj. — M. Mehle z Viča za ozdravljenje. — A. K. v zelo težki stanovanjski zadevi in preganjanju.

II. Posebej priporočamo † p. Joahima Košenina, gvard. brezijanskega in voditelja tretjega reda na Brezju.

III. Pokojni udje skupščin:

1. **ljubljske**: M. Nagelj, M. Vrhovec, M. Bilovič-Kušar, Ktr. Vrhovec, Trz. Medved, M. Urbinc, M. Otreš, M. Zabavnik, Urš. Rožman, Ivana Babnik, Ana Trbič, M. Meglič, M. Brodnik, zelo delavna bivša odbornica in zaupnica v tretjem redu in pri Eliz. društvu, tiha in mirna ter resnično pobožna.

2. **novomeška**: Fr. Bedenk, Ana Slekovec, Ana Vidmar.

3. **brusniške**: Urš. Erjavec.

4. **mariborskega okrožja**: Limbuš: M. Križnik. — Sv. Peter pri Mariboru: M. Pattagel. — Sp. Sv. Kungota: Jozefa in Marija Geršovnik, Jozefa Temerl. — Šmartin pri Slovenjgradcu: Matilda Šmon, M. Zavodnik, Cecilija Strgar, Ivana Smolnikar, Ter. Lampert, A. Jenišek. — Stari trg: M. Karner. — Prihova: Anton Hojnik. — Št. Ilj v Slov. gor.: Magdalena Peklar, Alojzija Čerče. — Jarenina: Mihael Flakus, Ivana Kumer. — Slivnica: M. Breznik. — Sp. Polskava: Lucija Koban. — Marenberg: M. Hribnik, Marjeta Grebenc, Terezija Kolečnik, M. Lepenc, Jozefa Weiß, Helena Erjavec. — Brezno: M. Spielmann, Jernej Stich, A. Čubej, Neža Sebastjan, Eva Rak, Peter Mori † v Ribnici, Neža Dore. — Remšnik: Jera Marhl, Neža Golob, Martin Kašman, Jera Plevnik, El. Vollmeier, Alojzija Helbl. — Sv. Jurij ob Pesnici: M. Golob, Julijana Trabos. — Maribor: Katarina Wochel, Terezija Domiter, Ivana Zeilhofer † v Poličanah, Magdalena Krebs, M. Majhenič, Julijana Kopic, Julijana Kokol, Terezija Korošak † v Rajhenburgu. — Puščava: Marija Obrovnik. — Vuzenica: Peter Mravlak, Jera Kupljen, Alojzija Kogelnik † kot usmiljena sestra. — Lovrenc Letnik, Ana Gomzej, Marija Fras, Marija Zemljč, Terezija Kos.

5. **viške**: M. Habe, vneta tretj. in pospeševaljica kat. društev, M. Dimic, Ana Jereb.

6. **idrijske**: Šinkovec Terezija, Kogej Katarina, Lapajne Jera, Kasosnik Antonija, Zupančič Marija, Kumer Frančiška, Golob Ana, Otrin Marija, Beričič Frančiška.

Z dovoljenjem redovnih višjih izdaja tretji red v Ljubljani. Predstavnik Karol Gruber. — Urejuje p. Salvator Zobec, frančiškan v Ljubljani. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Za tiskarno odgovoren Mihael Rožanec.

Lepota presv. Srca Jezusovega III. 10: najbolj verno III. 48.
 najbolj zaupno III. 76.
 najbolj ljubeče III. 110.
 najbolj usmiljeno III. 136.
 najdobrotljiviše III. 178.
 najmilejše III. 208.
 najponižniše III. 268.
 najmočnejše III. 306.
 najpopolnje III. 374.

Večna luč (za svečnico) III. 33.
 Golgota in božji grob III. 97.
 Trpljenje Kr. ponovljeno IV. 65.
 O križanju in križu J. Kr. VI. 33.
 O moči in češčenju sv. Križa VI. 36, 65.
 Drugo martniško orodje Zvlč. VI. 69.
 O namenu človeka VI. 75.
 Zgodi se tvoja volja VI. 114.
 Vdanost v voljo božjo VI. 137, 211, 244, 281.
 Žalost in otožnost se ne spodobi VI. 182.
 Skušnjave pobožnih VI. 219.

Lastnosti razveseljevanja VI. 245.
 Bog je povsod pričuje VI. 250.
 Advent IX. 97.
 Novo leto IX. 129.
 Predpust IX. 161.
 Obiskujmo božje grobe IX. 199.
 Sveta ura molitve IX. 257.
 Poti k Jezusu IX. 353.
 Ali ljubimo Boga? IX. 46.
 Narava in človek IX. 78.
 Brezmadežno spočetje IX. 146, 175.
 Slepa in prava zadovoljnost IX. 284.

Književnost.

Uprava Glasnika presv. S. J. je izdala in založila:

1. Duhovniški poklici (prevod).
2. Redovniški poklici (prevod).

Obe knjižici bote dobro služili mlajšim, ki si imajo še zbrati poklic in odraslim, ki jim imajo kaj svetovati. Priporočamo.

Izdana je tudi knjiga: Šmarna gora. Spisal po mnogih virih J. Novak. Mi smo jo dobili pri gdč. Ivanki Zakotnik v Št. Vidu nad Ljubljano. Tudi to priporočamo, kaj več bomo pa o nji spregovorili, kadar jo bomo prebrali.

Darovi.

Za cerkev sv. Frančiška v Šiški (v Din). Fr. Marko nabral 10140.55, Marija Pristov 100, ga. Sadar 300 in 50 za altar sv. Terezije, III. red v Nazaretu 180, N. 100, N. 10, tretjeredniki pri sv. Lovrencu na Pohorju 100, g. M. Kejžar 250, M. Vrečar 60, † A. Tr. 200, g. Iv. Hutčer 10, p. Berard 100, gg. žup. Hartman in Cegnar 100.

Za „Frančiškov dom“ (stanovanjska hiša za tretjered.): po 10 Din: Cunder Mrjn., Deutschman M., Dobrun M., Dolenc M., Doršnik M., Govekar Trz., g. Hiersché Fr., Kladenšek J., Kolarič Trz., Podlogar Trz., Šlander A., Šraj M., Tomec Amal., Turk Ivan, g. Umek M., Urš. samost. Mekinje, več ljublj. tretjerednic; Serbinek Fr. 15; po 20 Din: Wigele M., Traven M., Colnarič Jan, Srebot J., (za dva), Fr. P. Ana Rus (za dve) do konca avg. 200; po 50 Din: Babnik Anton, g. A. Golf, Planko Al.; po 30: Virant, šolske sestre na Golniku; po 100 Din: Lipušček Kt., A. Č. v zahvalo; Trz. Š., Fr. Š.; po 200: V. A., viški tretjeredniki; šišenski tretjeredniki 270, M. Bergant nabrala pri ljubljanskih tretjr. 350, Jožef Zalar 20, dr. M. Lavrenčič 100, Ktr. Leuc 100, Jerica Stroj 50.

Za frančiškanske misljone: Mariborski pospeš. so nabrali: Matej Strakl ž. pri Sv. Petru pri Mariboru 25, Jožef Uranker v Mariboru 100, P. Ciril Lekšan, ž. v Ormožu 30, Friderik Horvat, dekan pri Veliki nedelji 11.50, Frančiška Stajnsak v Mariboru 90. Posamezni darovi: M. Lešnik, Fram 50, Miha Hrašovec, Maribor 10, župni urad Sv. Peter v G. Radgoni 70, Terezija Schifko, Maribor 30, Frančiška in Lucija Kitak, Studece 10, Jožef Tekonja 50, Jurij Krabelj, Ptuj 125, M. Čirič, Sv. Peter 10,

Janez in Lucija Schifko, Maribor 10, Alojzija Gašperin, Maribor 10, Neimeovan, Maribor 150. — Katarina Žunkovič, Maribor, za afrikanske misijone: 10; Anton Vesenj, Velika nedelja, afr. m. 100; Neimenovan za odkup zamoščkov, Marija, Jožef 150; M. Čiric, Sv. Peter za odkup zamoščkov 30; Alojzij Skuhala, župnik v Hajdini za afrik. m. 110; Ivan Lorber, Sv. Jurij v Slov. gor. za afrik. m. 11. — † Ana Trbič 200, tretji red v Metliki 244,50, iz Novega mesta 445.

Tretjeredne vaje za september in oktober.

Ljubljana: m. shod: 16. sept. in 21. okt. ob polu 5. uri pop.; za zadržane naslednji dan ob 5. zj. v dvorani. — **Poduk** za novince: 23. sept. in 28. okt. ob 4. pop. — **Odborne seje:** za moške na dan shodov ob 10. dop.; za ženske 30. sept. ob 4. pop. in 21. okt. po shodu. — **Sprejem novih udov** 23. septembra po poduku v dvorani. — **Novomesto:** m. shod tretjo nedeljo v mesecu. Po shodu v septembru poduk za novince, v oktobru slovesni sprejem novih članov. Dne 11. oktobra bo letni sestanek gg. voditeljev, začetek ob 10. dop. — **Maribor:** m. shod 8. septembra in 7. oktobra. — Za skupno molitev za naš zunaj mej naše države živeči narod se na novo nobena skupščina ni priglasila. Škoda, da mnoge skupščine tako dolgo odlašajo.

Rimsko serafinski koledar za l. 1928.

september

oktober

1 S	PO. Čm.	Bl. Jan. in Pet. 1. r. Sv. Egidij.	1 P	Čm.	Bl. Jan. in Nik. 1. 3. r.
2 N		14. po bink. Sv. Štefan kr.	2 T	PO.	Sv. angeli varuhi.
3 P	Čm.	Molit. in sv. m. od dneva.	3 S		post. Bl. Fel. 2. r. Prenos sv. Kl.
4 T	PO.	Sv. Roza Vitb. 3. r.	4 Č	VO. PO.	Sv. o. Frančišek.
5 S	Čm.	Bl. Gentilj m. 1. r.	5 P	Čm.	mej osmino. Sv. Placid.
6 Č	Čm.	Bl. Liberat in Peregrin 1. r.	6 S	PO.	Sv. Marija Frančiška 3. r.
7 P	Čm.	Mlt. in sv. maša od dneva.	7 N		19. po bink. Rožni venec.
8 S	VO. PO.	Mar. rojstvo. Sv. Hadrijan.	8 P		Sv. Birgita 3. r.
9 N		15. po bink. Bl. Serafina 2. r.	9 T	Čm.	Sv. Dionizij in tov.
10 P		Bl. Apolinar in tov. m. 1. 3. r.	10 S	PO.	Sv. Danijelj in tov. 1. r.
11 T		Bl. Bonaventura 1. r.	11 Č	PO.	osmina sv. o. Frančiška.
12 S		Presv. Ime Marijino.	12 P	PO.	Sv. Serafin 1. r.
13 Č	Čm.	Bl. Fr. Kalderola 1. r.	13 S	Čm.	Sv. Edvard kr.
14 P		Povišanje sv. Krtža.	14 N		20. po bink. Sv. Kalist p.
15 S		Sedmere žalosti B. D. M.	15 P		Sv. Terezija.
16 N		16. po bink. Sv. Korn. in Cipr.	16 T	Čm.	Mlt. in sv. m. od dneva.
17 P	VO. PO.	Vtisenje ran sv. o. Fr.	17 S	Čm.	Sv. Hedviga.
18 T	PO.	Sv. Jožef Kupertin 1. r.	18 Č		Sv. Luka ev.
19 S		kvatr. Sv. Janarij in tov.	19 P	PO.	Sv. Peter Alkantarski 1. r.
20 Č		Sv. Evstahij in tov.	20 S		Sv. Janez Kancij.
21 P		kvatr. Sv. Matej ap.	21 N		21. po bink. Sv. Uršula in tov.
22 S		kvatr. Sv. Tomaž iz Villanove.	22 P		Posvečenje dom. cerkve.
23 N		17. po bink. Najd. sv. Klare.	23 T		Bl. Jospina 2. r.
24 P	PO.	Sv. Pacifik 1. r.	24 S		Sv. Rafael nadang.
25 T	Čm.	Mlt. in sv. m. od dneva.	25 Č	Čm.	mej osmino posveč. c.
26 S	Čm.	Bl. Lucija 2. r. Sv. Cipr. in Jst.	26 P	PO.	Bl. Bonavent. 1. r.
27 Č	PO.	Sv. Elizearj 3. r. Sv. Koz. in D.	27 S		6. dan mej osmino.
28 P	Čm.	Bl. Bernardin F. Sv. Vencl.	28 N	PO.	22. po bink. Kristus Kralj.
29 S	PO.	Sv. Mihael nadang.	29 P		Sv. Simon in Juda ap.
30 N		18. po bink. Sv. Jeronim c. uč.	30 T	PO.	Bl. Angelj 1. r.
			31 S	PO.	Bl. Krištof in Tom. 1. r.